

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2014-12-18
Diarienummer 0019/14
Repronummer 365/14

Ledningsstaben

Stadsledningsstaben
Helen Torstensson
Telefon 031-368 04 64
E-post: helen.torstensson@stadshuset.goteborg.se

Uppföljningsrapport 3 2014 med fokus på kärnverksamhet (del 2)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Uppföljningsrapport 3 2014 del 2 antecknas

Sammanfattning

Uppföljningsarbetet syftar till att tillgodose kommunstyrelsens uppsiktsplikt och att kunna följa utvecklingen av måluppfyllelsen av mål och uppdrag i kommunfullmäktiges budget samt verksamheten i nämnder och bolag.

Uppföljningsrapport 3 2014 består av två delar som behandlas av kommunstyrelsen vid två olika tillfällen. Del 1 behandlades 2014-12-17. I detta ärende redovisas del 2 ; Uppföljning och analys av kärnverksamheten utifrån nämnders och bolags grunduppdrag samt övriga frågor utifrån uppsiktsplikt. Till rapporten bifogas kvalitetsrapporter för utbildning och äldreomsorg.

Ekonomiska konsekvenser

Rapportens olika avsnitt beskriver till viss del den ekonomiska utvecklingen inom respektive område.

Barnperspektivet

Är belyst inom de avsnitt där det bedöms relevant.

Jämställdhetsperspektivet

Könsuppdelad mått/statistik har använts i analysen där det bedöms relevant och där det är möjligt.

Mångfaldsperspektivet

Är belyst inom de avsnitt där det bedöms relevant.

Miljöperspektivet

Perspektivet beskrivs i de avsnitt där det bedöms relevant.

Omvärldsperspektivet

Omvärldsperspektivet har tillförts i rapportens olika delar.

Stadsledningskontoret

Helen Torstensson

Processledare

Sven Höper

Direktör Vårld/utbildning

Christina B6rjesson

Direkt6r Stadsutveckling

Bilaga 1

Uppf6ljning och analys av k6rnverksamheten utifr6n n6mnders och bolags grunduppdrag (del 2)

Bilaga 2

Kvalitetsrapport Utbildning

Bilaga 3

Kvalitetsrapport 6ldreboende

Bilaga 4

Kvalitetsrapport Hemtj6nst

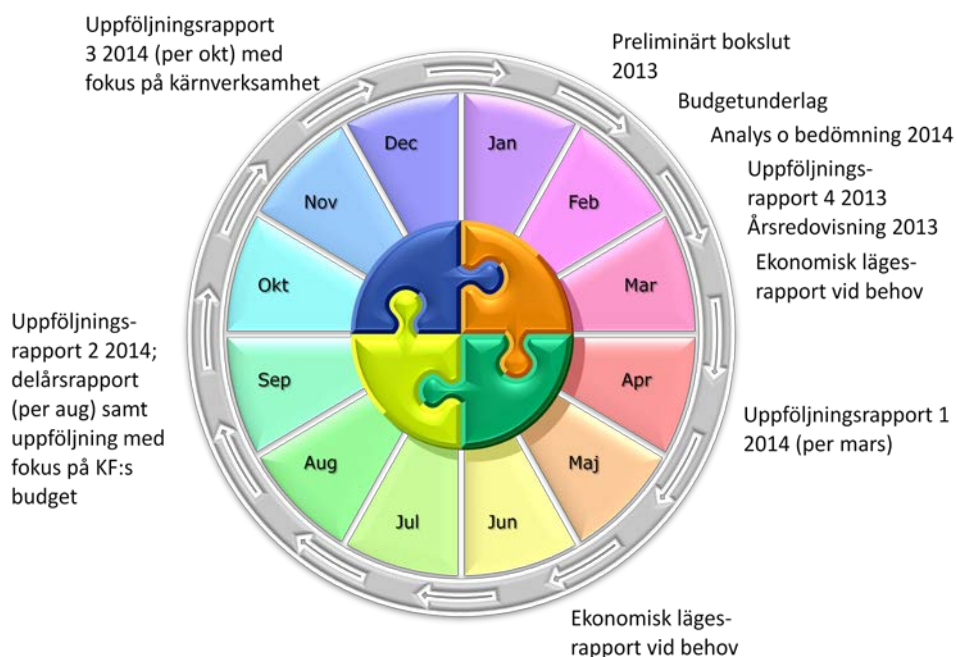
Uppföljningsrapport 3 2014 med fokus på kärnverksamhet (del 2)

- *Uppföljning och analys av kärnverksamheten utifrån nämnders och bolags grunduppdrag*
- *Kvalitetsrapporter för utbildning och äldreomsorg (bilaga 2- 4)*
- *Övriga frågor utifrån uppsiktsplikt*

Uppföljningsprocessens syfte är att säkerställa en uppföljning av såväl det organisatoriska perspektivet utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt som det tvärgående "hela staden-perspektivet" dvs. hur nämnder och styrelser bidrar till helheten och den önskvärda utveckling som kommer till uttryck i kommunfullmäktiges budget.

Uppföljningsrapporterna är en del av flödet i budget- och uppföljningsprocessen som är planerad enligt följande under 2013.

Uppföljning till KS/KF 2014

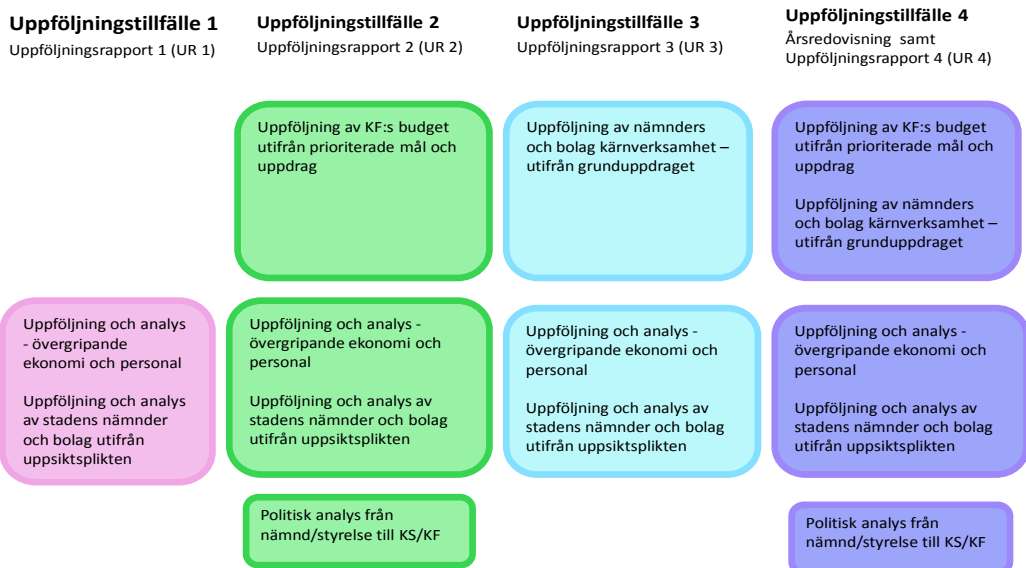

Uppföljningsrapport 3/2014

Del 2: Uppföljning av kärnverksamheten

Uppföljningsrapporteringen sker vid fyra tillfällen per år. Fördjupad uppföljningen av kärnverksamheten sker vid ett tillfälle per år. Uppföljning av det organisatoriska perspektivet sker vid samtliga tillfällen liksom uppföljningen av särskilda uppdrag från kommunstyrelsen till nämnder och bolag. Uppföljningen av fullmäktiges budget sker vid två av uppföljningstillfällena. Nämnders och styrelsernas möjlighet till direktkommunikation med KS/KF sker vid två tillfällen. Sammantaget kan innehållet vid de olika uppföljningstillfällena beskrivas enligt följande:

Innehåll vid respektive uppföljningstillfälle 2014 i KS/KF

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
2 Utbildning	5
2.1 Resultat och slutsatser	5
3 Äldreomsorg	14
3.1 Resultat och slutsatser	14
4 Hälsa- och sjukvård	20
4.1 Resultat och slutsatser	20
5 Individ- och familjeomsorg	22
5.1 Resultat och slutsatser	22
6 Funktionshinderverksamhet	27
6.1 Resultat och slutsatser	27
7 Kultur och fritid	32
7.1 Resultat och slutsatser	32
8 Bebyggelse och bostad	37
8.1 Resultat och slutsatser	37
9 Trafik	44
9.1 Resultat och slutsatser	44
10 Klimat och miljö	47
10.1 Resultat och slutsatser	47
11 Näringsliv och turism	52
11.1 Resultat och slutsatser	52
12 Övrig verksamhet	55
12.1 Resultat och slutsatser	55
13 Övriga frågor utifrån uppsiktsplikt	56
13.1 Medel ur utvecklingsfonden till de mest utsatta skolorna	56
13.2 Mottagning av nyanlända	57
13.3 Skolfam/Skolprev	61
13.4 Ej verkställda beslut enligt SoL eller LSS och särskilda avgifter med anledning av detta.....	62
13.5 Anmälningar enligt Lex Maria eller Lex Sara	64

1 Inledning

Denna rapport bygger på nämnder och styrelsernas rapportering av hur man arbetar med sitt grunduppdrag utifrån reglemente och ägardirektiv samt annan styrning som exempelvis aktuell lagstiftning.

För att göra rapporten mer överskådligt har stadsledningskontoret valt att dela in verksamheterna i 11 områden. Kärnverksamheterna som utbildning, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, funktionshinderverksamhet och hälso- och sjukvård är redan etablerade verksamheter med nationella mått och jämförelser. När det gäller verksamheterna som bedrivs av stadens facknämnder och styrelser är det betydligt svårare att hitta naturliga kluster. En nämnd och styrelse kan ha uppdrag som ingår i olika kluster. Den indelning som nu har valts får successivt prövas och vid behov justeras.

När det gäller de ovan nämnda verksamheterna som bedrivs av stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden har stadsledningskontoret i dialog med de olika verksamheterna tagit fram gemensamma mått. Måtten syftar till att mäta: vilka resurser som sätts in, vilka prestationer som utförs och vilka effekter/resultat man uppnår. Måtten har varit ett underlag i förvaltningarnas analys av sin verksamhet. Måtten skall också bidra till att mäta verksamhetens kvalitet och effekter för brukare.

När det gäller övriga klusterområden har respektive nämnd/styrelse själva valt vilka mått som är adekvata i uppföljningen. Inom dessa områden saknas i många fall nationella mått och jämförelse. Kommunerna väljer olika sätt att organisera sin verksamhet vilket försvårar jämförelse.

Under respektive områden beskrivs vilka nämnder och styrelser som har uppdrag och därmed rapporterat. I de områden som det varit möjligt finns också uppgifter om t ex omslutning och antal brukare i syfte att ge en indikation på områdets omfattning.

2 Utbildning

Denna rapport avser verksamhetsformerna förskola, grundsärskola, grundskola, fritidshem, gymnasiesärskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. Berörda nämnder är de tio stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och vuxenutbildningsnämnden. 116 000 barn, ungdomar och vuxna är brukare inom utbildningsområdet.

Rapporten innehåller resultat och slutsatser. En mer utförlig beskrivning av utbildningsområdet och underlaget till resultat och slutsatser finns i utbildningsområdets kvalitetsrapport (se bilaga 2).

2.1 Resultat och slutsatser

För att de olika skolformerna skall kunna koncentrera sig på sina huvuduppdrag har sektor utbildning från förskola till gymnasiet arbetat med tre strategiska områden. Dessa kan man också se i budget 2014 vilket förstärker utbildningsområdets förutsättningar i det långsiktiga strategiska arbetet.

Systematiskt kvalitetsarbete

Det finns tydliga tecken på att verksamheten har tagit sig an ett mer systematiskt angreppssätt för att följa upp, analysera och ta fram utvecklingsområden utifrån nationella styrdokument. Det finns nu arbetsformer där man från enhetsnivå till nämnd synliggör resultat över tid och i olika åldrar så respektive nämnd kan prioritera resurser vid behov. För att hålla samman och utveckla kvalitetsarbete finns arbetsgrupper på sektors- och områdeschefsnivå som tillsammans med stadsledningskontoret och Center för Skolutveckling fortsätter dialogen om hur utvärdering av resultat och analyser skall spridas inom organisationen. Målsättningen att varje enhet skall ha ett tydligt underlag av resultat som man kan analysera kring är i stort uppnått. Det kan användas när varje enhetschef tillsammans med sina medarbetare tar fram de utvecklingsområden respektive enhet behöver fokusera kring. För stadsledningskontoret innebär det att nämnderna kan redovisa en mer kvalitetssäkrad bild av sektor utbildning.

- Samtliga förvaltningar har ett pågående systematiskt kvalitetsarbete, men arbetar på olika sätt och har kommit olika långt: skillnader finns mellan stadsdelar, inom stadsdelar, mellan organisationsnivåer och mellan olika verksamhetsformer. Arbetet har under 2014 tagit ett kliv framåt.
- Stadsdelarnas analys av grundskolan och kunskapsresultaten fortsätter att förbättras. Utvecklingsområden i analysen är bland annat att utveckla analysen för att utjämna könsskillnaderna samt att öka kunskapen om undervisningsmetoderna och pedagogens roll för elevens resultat. Även kopplingen uppföljning, analys och planering är ett fortsatt utvecklingsområde.
- Roller, metoder, material och aktiviteter har börjat tydliggöras allt mer i organisationen. Fler dialoger eller andra mötesformer sker mer systematiskt. Stadsdelarna har börjat ta steg mot att bli en utvecklingsorganisation, med kollegialt lärande och dialoger mellan olika nivåer.
- Kvalitetsmodeller har börjat utvecklas där uppföljning av nationella och kommunala mål kopplas ihop för att underlätta förskolechefers/rektors arbete. Förvaltningarna har börjat samordna stadens planeringsverktyg som nulägesanalys och verksamhetsplanering samt den interna kontrollen med det systematiska kvalitetsarbetet inom skolan.
- Förskolan och grundskolan har kommit längre i det systematiska kvalitetsarbetet jämfört med grundsärskola och fritidshem.
- Upplägget med uppföljning genom en årlig rapport (bilaga) ger goda möjligheter för förvaltningarna att utforma process och produkt på ett självständigt sätt,

- vilket i sin tur ökar förståelse, engagemang och upplevd nytta.
- Medvetna satsningar på informations- och kommunikationsteknologi (IKT), i linje med Göteborgs stads IKT-program för utbildningsområdet, har effekt på måluppfyllelse. Fler förvaltningar behöver göra sådana satsningar.

Ledarskapet

Den pedagogiska ledarens förutsättningar för sitt ledarskap har också lyfts fram. Samtliga nämnder har sett över vilket stöd ledarna har och åtgärder har vidtagits. Det är främst kopplat till administrativt stöd så mer finns att göra. För att säkra ett gott ledarskap behöver insatser inom bl.a. områdena lokaler, IT och HR frågor prioriteras. Stadsledningskontoret ser också att de skolor där rektor tillsammans med sin personal sett över den inre organisationen skapat fler forum för kollegiala samtal vilket tydligt gynnar ett systematiskt kvalitetsarbete. I en hektisk vardag behöver många förskolor och skolor stöd i att arbeta fram den organisation som på bästa sätt arbetar mot en högre måluppfyllelse. Här finns kompetens inom staden som kan nyttjas mer. Staden har under året fortsatt en strategisk rekrytering av främst förstelärare. Här finns en gedigen kompetens som rätt prioriterad kan lyfta skolans kvalitetsarbete. Läraren som ledare är en central fråga att uppmärksamma. Det är mötet mellan barn/elever - lärare i lärandet som skall göras så bra som möjligt. Nedanstående punkter bygger bl a på utvärdering av uppdragsdialogen och intervjuer med enhetschefer utbildning 2014

- En stor majoritet av de intervjuade har inte kännedom om rapporten och den framtagna modellen med Uppdragsdialog, men samtliga intervjuade förskolechefer och rektorer har samtal med sin områdeschef i varierande omfattning. I flera stadsdelar finns väl utvecklade modeller för samtal.
- De intervjuade lyfter fram tillgången till ett kvalificerat administrativt stöd på enhetsnivå. De utbildningsinsatser för lokala administratörer som genomförts inom ramen för stadens kompetensförsörjningsanslag, svarar därmed upp mot ett av verksamheten uttalat stort behov.
- Ett annat exempel är stadens IT-system som inte upplevs som användarvänliga. Förskolechef/rektor har och förväntas använda många olika system som har olika inloggningsuppgifter och gränssnitt. Detta har tidigare uppmärksammats i samband med en inspektion kring rektorers arbetsmiljö.
- Mängden av utvecklingsinsatser som initieras av andra nivåer, så som den nationella och den kommunala huvudmannanivån, minimerar utrymmet för de lokala utvecklingsbehoven på enheten. Generella insatser kanske inte alltid stämmer överens med förskolechefens/rektorns prioritering.
- Den lokala utvecklingsorganisationen finns till största del på förvaltningsnivå och många förskolechefer/rektorer saknar möjlighet att avropa resurser från denna. Utvecklingsavdelningen upplevs i många fall därför inte som verksamhetsstödjande.
- Flera förskolechefer/rektorer beskriver brist på samverkan/stöd från andra sektorer, ett exempel som lyfts fram ofta är Intern service som skall ge stöd i bland annat lokalfrågor, städ mm. Den stödfunktion som ofta omnämns som välfungerande är stadsdelarnas Ekonomiavdelningar.

Det kompensatoriska uppdraget

Riktade insatser utifrån analyserade resultat är något som kan utvecklas. I nämndernas uppföljningsrapporter skriver flera om språkutvecklande arbetssätt som metod. Skolans kompensatoriska uppdrag kräver att framgångsrika metoder tas tillvara och utvecklas utifrån respektive skolas behov. Metoder som kräver kompetensutvecklingsinsatser

behöver synliggöras då det inte får hänga på eldsjälarna att metoden används. Här kan utbildningsinsatser samordnas i staden och prioriteringar kan göras på alla nivåer. Förskola och skola står inför stora utmaningar framöver. Det stora antalet nyanlända sätter stor press på några av stadens områden. Gemensamma riktlinjer för mottagande av nyanlända kommer under kommande år att implementeras. De ställer krav på samordning och utveckling av stadens organisation. Skolan står inte ensam med denna utmaning utan här måste stadens alla verksamheter kraftsamla tillsammans. Barn i behov av stöd i alla dess olika former behöver synliggöras och det arbete som sektor utbildning tagit fram inom detta strategiska område kan hjälpa förskolechef/rektorer till nämnd att rätt prioritera resurser

Barnens och elevernas lärande och personliga utveckling

- Inom alla verksamhetsformer finns variation i förmågan att skapa en utbildning där var och en får den ledning och stimulans denna behöver givet sina egna förutsättningar. I förskolorna är uppdraget i allmänhet väl förankrat även om inte alla når upp till detsamma. Fritidshemmens roll är mer oklar. Elevernas intressen och egna val väger tungt i planeringen av fritidshemsverksamheten. I grundskolan är uppföljningen framförallt inriktad på elevernas kunskapsresultat.
- Utbildningens roll att utjämna skillnader i barns och elevers livsvillkor ger störst resultat i förskoleåldern och i de yngre skolåren. Från och med åk fyra till sex ökar skillnaderna i kunskapsutveckling som samvarierar med socioekonomiska faktorer.
- Trots åtgärder för att anpassa utbildningen och utforma stödinsatser så kvarstår skillnader i resultat.
- Ett gemensamt utvecklingsarbete för att skapa en organisation för att stödja ett inkluderande arbetssätt i alla led inom sektor utbildning har påbörjats.
- Språkutvecklande arbetssätt är framgångsrikt och sprids över staden
- Nyanlända barn och elever uppmärksammas och flera åtgärder har vidtagits.
- Punktinsatser med tät uppföljning och riktade medel och tät av verksamheter har gett positiva resultat.

Särskilt stöd

- Processen kring att utreda elevers behov av särskilt stöd samt genomföra relevanta åtgärder fungerar i allmänhet bra. De brister i verksamheten som framkommer rör väntetider till psykologutredningar, svårigheter i samverkan med landstingets hälso- och sjukvård, framförallt barn- och ungdomspsykiatri, rektorernas bedömning av resurstillgången samt att flera rektorer har låg kännedom om stadsdelsnämndens uppföljning av arbetet med särskilt stöd.
- Skolinspektionens tillsyn har föranlett en översyn av förekomsten och tillämpningen av särskilda undervisningsgrupper i grundskolorna. De flesta grupper fungerar i enlighet med bestämmelserna. Men det finns grupper där elevernas placering inte hanteras på ett rättsäkert sätt och placeringarna är mer permanenta än vad det är tänkt att de ska vara. Åtgärder pågår men är ännu inte helt genomförda.

Betygsättning

- Betygsättningsprocessen är kontinuerligt föremål för kvalitetssäkring.

Personal och lokaler

Antalet barn och elever kommer över tid att fortsätta öka. Detta kräver en bra samordning vad gäller lokaler då behovet är stort och många lokaler idag upplevs som

mer eller mindra undermåliga. En tydlighet och transparens i prioritering samt en bra dialog med brukare är viktigt till då frågan alltid är ”het”. Lokalsekretariatet möter kontinuerligt stadsdelarna i frågan. En stadsdelsövergripande dialog behöver utvecklas för att möta framtida krav.

Fler barn och elever ger också ett ökat behov av goda medarbetare. Det behörighetskrav som gäller från halvårsskiftet 2015 ställer stora krav på främst rektorer. Förskolor och skolor behöver alltså rekrytera samtidigt som man måste kvalitetssäkra den personal som redan finns. Behovet av kompetensutveckling kommer att finnas och det är av vikt hur en sådan tas fram. Lärarbehörighet är inte samma som ämnesbehörighet vilket komplicerar för rektorer när de skall bygga organisationer inför varje läsår. För förskolan handlar det om att tillgodose behovet av förskollärare som ansvarar för den pedagogiska planeringen och väl utbildade barnskötare som har god kunskap i förskolans uppdrag. De kompetensförsörjningsplaner som är på gång kommer att visa vilka insatser som respektive verksamhet behöver prioritera.

Trendbrott 2014?

Betygsresultaten för åk 9 är bättre jämfört med 2013. De senaste årens negativa utveckling har detta år vänt uppåt med drygt 3 procentenheter. Stadsledningskontoret menar att utbildningsområdet under 2014 haft fortsatt fokus på de strategiska områden man bestämt sig för utifrån tidigare kvalitetsredovisningar, uppföljningsrapporter samt den kritik Skolinspektionen redovisade i samband med tillsynen av stadens förskolor och skolor. Ett mer utvecklat kvalitetsarbete, en genomlysning av det pedagogiska ledarskapet samt ett tydligt arbete med skolans kompensatoriska uppdrag tros ha förbättrat skolans måluppfyllelse.

Demografisk utveckling

Tabellen nedan visar prognostiserad förändring av det totala antalet barn/ungdomar 1-18 år folkbokförda i Göteborg jämfört med föregående år 2014-2020.

Demografisk utveckling									
Alder	Årskurs	prognos 2014	prognos 2015	prognos 2016	prognos 2017	prognos 2018	prognos 2019	prognos 2020	Totalt
1-5 år	Förskola	281	120	2	295	228	351	338	1 615
6-11 år	F-5	1 165	1 113	1 198	796	560	353	276	5 461
12-15 år	6-9	239	706	607	561	743	602	637	4 095
16-18 år	Gymnasiet	-30	-99	160	128	377	460	415	1 411
Totalt		1 655	1 840	1 967	1 780	1 908	1 766	1 666	12 582

Källa: Stadsledningskontoret

De senaste årens betydande ökning av antalet barn i förskoleåldern 1-5 år prognostiseras att mattas av och öka med drygt 1 600 fram till 2020 jämfört med 2013.

Antalet barn/ungdomar i gymnasieåldern 16-18 år kommer från och med 2016 att börja öka något efter ett antal års minskning.

Det är i förskoleklass och grundskola som det prognostiseras en betydande ökning av antalet barn/elever, totalt över 9 500 fram till 2020 jämfört med 2013, fördelat på ca 5 500 (F-5) samt 4 100 (åk 6-9). Den prognostiserade ökningen av antalet barn/elever i de yngre åldrarna kommer att medföra att antalet barn som efterfrågar fritidshem kommer att öka i motsvarande grad.

De kommande årens ökning av antalet barn/elever i framförallt förskoleklass och grundskola kommer öka verksamhetens behov av anpassade lokaler och fler personal.

Förskola

Förskolan är en egen skolform som vänder sig till barn från ett års ålder till dess de börjar förskoleklass/skola. Antalet barn i förskoleverksamhet boende i Göteborg är drygt 29 500 st. Antal barn i den kommunala förskoleverksamheten är över 24 600 i fristående förskola finns ca 4 900 barn inskrivna. (mars/oktober).

Barns utveckling och lärande

- Det finns ett långsiktigt och stort behov av att rekrytera förskollärare till förskolan.
- Det råder stor variation mellan stadsdelarna vad gäller antalet medarbetare per förskolechef. En jämförelse av genomsnittet i respektive stadsdel visar att det varierar mellan 29 och 38 medarbetare.
- Framtagandet av en stadenövergripande kompetensförsörjningsplan har identifierat gemensamma utvecklingsbehov för förskolan i Göteborg, till exempel har utbildningsinsatser initierats för samtliga förskolechefer.

Kontakter och social gemenskap

- Tidig förskola kan jämna ut en stor del av de skillnader som finns mellan barn till låg- respektive högutbildade föräldrar samt mellan barn till utrikes respektive inrikes födda föräldrar. Detta uppmärksammas i flera stadsdelar där man upprättat projekt som skall stimulera till större efterfrågan och högre närvaro.

Barngruppernas sammansättning och storlek, samt miljö

- Måttet som anger barngruppernas storlek behöver kvalitetssäkras och vidareutvecklas. En första kvalitetssäkring av stadsdelarnas inrapporterade material visar att medelvärdet för staden per okt 2014 är lägre (17,1) än föregående år (17,5).
- Sjukfrånvaron bland förskollärare och barnskötare fortsätter att öka. Denna utveckling måste tas på allvar, där bland annat den fysiska arbetsmiljön i förskolan behöver uppmärksammas.
- I 2014 års enkät som genomfördes i nio av tio stadsdelar kan konstateras att flickornas föräldrar är något nöjdare än pojkarnas, detta resultat är genomgående på de flesta frågorna. Föräldrar som deltagit i utvecklingssamtal är mer nöjda på samtliga kvalitetsfaktorer.

Fritidshem

Fritidshemmets uppgift är att komplettera förskoleklassen och skolan och att göra det möjligt för föräldrar att förena föräldraskap med arbete eller studier. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande, erbjuda dem en meningsfull fritid, främja allsidiga kontakter och social gemenskap. Antal barn boende i Göteborg i fritidshem (6-

12 år) är över 20 200 st. Antal barn i de kommunala fritidshemmen är ca 17 200 i fristående fritidshem finns ca 3 100 barn (mars/oktober).

Elevernas utveckling och lärande

- Det är stora svårigheter att rekrytera utbildade fritidspedagoger. På sikt kommer det att bli ännu svårare på grund av att få söker till utbildningen i kombination med kommande pensionsavgångar.
- Fritidshemsverksamheten riskerar fokusera mer på görandet än lärandet. Det krävs större fokus på verksamhetens kvalitetsarbete och det finns behov av utvärderingsbara mål.

Barngruppernas sammansättning och storlek, samt miljö

- Med det ökande antalet elever inom åldersgruppen 6-13 år riskerar fritidshemsgrupperna att växa.
- Elevernas nöjdhet med sitt fritidshem har en nedåtgående trend i såväl GR som för staden totalt, samma trend kan även konstateras i ett flertal stadsdelar. När det gäller Lugn och ro och elevens möjlighet till att kunna dra sig tillbaka, så har elevernas nöjdhet minskat med två procentenheter jämfört med föregående års resultat.

Ovanstående slutsatser ger stora avtryck vad gäller kvaliteten på fritidshemmen. Den stora variationen både inom och mellan stadsdelarnas fritidshemsverksamhet är en starkt bidragande orsak till att likvärdigheten i staden blir begränsad. Avgörande är rektors roll som pedagogisk ledare. Att rektor är väl förtrogen med fritidshemmets uppdrag och pedagogik så att rektor kan leda verksamheten.

Grundskola

Från sex års ålder erbjuds förskoleklass. Grundskolan är obligatorisk från 7 års ålder och omfattar nio årskurser. Antal elever i förskoleklass, grundskola och grundsärskola boende i Göteborg är nästan 52 000, varav ca 5 800 i förskoleklass. Antal elever i kommunal verksamhet är över 40 500. I fristående verksamhet går drygt 11 000 elever (mars/oktober).

Ge eleverna kunskaper och värden:

- Andel godkänt i alla ämnen

- Samtliga storstäders resultat är högre 2014 jämfört med 2013
- De kommunala skolorna i Göteborg, ökar sitt resultat i åk 9 för första gången sedan 2010
- I kommunala skolor har flickor fortfarande högre resultat än pojkar i åk 9, men pojkar i kommunala skolor ökar sina resultat mest och skillnaderna mellan pojkar och flickor är mindre 2014 jämfört med 2013
- Kommunala skolor i Göteborg ökar sitt resultat i åk 6 2014 jämfört med 2013. Ökningen är inte lika stor som för åk 9. Flickorna ökar mest och skillnaderna mellan pojkar och flickor ökar
- Det är stora skillnader mellan stadsdelars och kommunala skolors betygsresultat i Göteborg i både åk 6 och åk 9. Gruppen fristående skolor har mindre skillnader i betygsresultat. Skillnader mellan skolor är små i åk 3
- Antalet kommunala skolor som har mindre än 60 procent med Godkänt i alla ämnen i åk 9 har minskat sedan 2012 och antalet kommunala skolor som har 80 procent av eleverna med Godkänt i alla ämnen har ökat jämfört med 2013

- Elevomsättning – Elever som börjat på skolan efter årskurs 7

- Det finns ett tydligt samband mellan betygsresultat och elevomsättning, de skolor som har högst elevomsättning har lägst betygsresultat
- En stor andel av de som börjat på skolan efter årskurs 7 kan antas vara nyanlända elever
- De skolor som har hög eller mycket hög elevomsättning är uteslutande kommunala grundskolor

- Otillåten frånvaro

- Skolorna med lägst betygsresultat har högst otillåten frånvaro

Förbereda eleverna för aktiva livsval och fortsatt utbildning

- Behörigheten till gymnasiets yrkesprogram ökar från år 2013 till år 2014 i Göteborg men minskar i övriga storstäder
- Det är stor spridning i behörighet till gymnasiet mellan stadsdelarna men inte lika stor spridning som för andel godkända i alla ämnen

Grundsärskola

Grundsärskolan är till för elever med utvecklingsstörning. Inom grundsärskolan finns en särskild inriktning som benämns träningsårskola, denna är avsedd för elever som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av utbildningen i ämnen. En elev som efter utredning uppfyller kraven för mottagande, kan få sin utbildning inom ramen för grundsärskolan. I Göteborg går ca 500 elever i grundsärskola, inklusive individintegrerade elever.

Ge eleverna kunskaper och värden

- Uppföljning och dokumentation av grundsärskolans kvalitetsarbete har förbättrats men det finns delar som behöver utvecklas ytterligare.
- Vid bedömningar av måluppfyllelsen är kunskapsuppdraget i fokus men kunskapsresultat redovisas inte aggregerat.
- Det är stor brist på lärare med behörighet att undervisa i grundsärskolan.
- I princip alla elever som avslutar grundsärskolan går vidare till gymnasiesärskolan

Personlig utveckling

- Utbildningen är till stor del individanpassad. Elevens förutsättningar, behov och möjligheter ingår i underlaget för undervisningsplaneringen.
- Underlagen som ligger till grund för mottagande till särskolan håller god kvalitet, men utredningstiden inför ett mottagande kan vara lång.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola

I Göteborgs Stad ansvarar utbildningsnämnden för all kommunal gymnasie- och gymnasiesärskoleutbildning samt för insyn i fristående skolor inom de båda skolformerna. Antal elever i respektive verksamhetsform framgår i redovisningen nedan.

- Totalt uppgick andelen elever som når en gymnasieexamen till 69,7 procent. Majoriteten av eleverna med gymnasieexamen når även kraven för en grundläggande behörighet till högskolan.

- Totalt uppgick andelen elever som har grundläggande behörighet till högskolan till 55 procent. Om detta resultat, med en allt lägre andel elever som når allmän högskolebehörighet vid ungdomsgymnasiet, blir varaktigt kan efterfrågan på den gymnasiala vuxenutbildningen att öka.
- En allt större andel elever återfinns vid något introduktionsprogram. Det innebär att fler elever behöver mer än tre år för att ta sig igenom gymnasieskolan.
- Fortsatt minskning av andelen elever på yrkesprogram.
- Gymnasieskolans år 2, Trivsel och trygghet är fortfarande det område där gymnasieeleverna är mest nöjda, medan området Delaktighet och inflytande är det som får lägst betyg.
- Elevernas frånvaro är relativt konstant över tid men varierar mellan olika skolor och program. Den oanmälda frånvaron har dock minskat i omfattning under de senaste åren.
- Stadens arbete inom det kommunala informationsansvaret har utvecklats positivt. Utbildningsförvaltningen har utvecklat sina metoder och fångar upp fler ungdomar inom ramen för det kommunala uppföljningsansvaret. Allt fler ungdomar blir också kontaktade och kartlagda och höstens resultat uppgår till 94 procent vilket är en markant förbättring jämfört med resultaten före plug-in projekt och stadens gemensamma utvecklingsarbete inom området.

Vuxenutbildning

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ansvarar för all utbildning inom skolformerna komvux (grundläggande och gymnasial vuxenutbildning), sfi (svensk undervisning för invandrare) och sårvux (särskild utbildning för vuxna). Nämnden arbetar med information, vägledning, antagning, upphandling av utbildning, uppföljning mm. Under 2014 har utbildning upphandlats hos ett drygt 10-tal anordnare, varav Göteborgs Utbildningsförvaltning genom Studium är en. Övriga anordnare är externa.

Generell slutsats för området:

- Tillgången till utbildning är god och antalet elever har ökat i samtliga skolformer.

Komvux

- Inom *grundläggande* vuxenutbildning är Svenska som andraspråk det vanligaste ämnet. Andelen godkända betyg av totalt satta betyg i ämnet under våren 2014 är 92 procent, avbrotten utgör 13 procent, måluppfyllelsen kan bedömas som god.
- Inom den *gymnasiala* vuxenutbildningen sker inga större förändringar vad avser andelen godkända betyg. Ämnet matematik utmärker sig dock med en lägre andel godkända betyg och en högre andel avbrott. Förvaltningen inleder därför ett förbättringsarbete inom ämnet inom såväl grundläggande som gymnasial utbildning.
- Inom den *gymnasiala* vuxenutbildningen är det drygt en tredjedel av eleverna som inte slutför sin kurs och hälften som får ett godkänt betyg. Vuxenutbildningen i Göteborg bör mot bakgrund av dessa resultat fortsätta arbetet med att utveckla en än mer individanpassad utbildning både vad gäller tillgänglighet och flexibilitet som individanpassad pedagogik.
- Av de elever som studerat på *gymnasial* nivå och som minst har fått betyget E på en kurs under sina studier uppger drygt 50 procent att de är i arbete efter avslutade studier. 10 procent är arbetssökande medan resterande studerar vid högskola eller andra eftergymnasiala former. Av de 11 procent som angav att de

var arbetssökande *före* studier är 45 procent i arbete *efter studierna*. 20 procent befinner sig i studier och 32 procent uppger att de fortsätter att vara arbetssökande.

- Vad gäller betydelsen av komvux studier anger 60 procent att de fått stärkt motivation för vidare studier och 58 procent uppger att deras självkänsla har stärkts.

SFI

- Vid en jämförelse av studieresultaten inom SFI mellan storstadskommunerna framgår att i tre av de sex SFI-kurserna blir fler elever godkända i Göteborg än i Stockholm och Malmö. I resterande tre kurser placerar sig Göteborg mellan Malmö och Stockholm. Göteborg visar också goda resultat vad gäller andel avbrott och kostnad per heltidsstuderande
- Av de elever som avslutat SFI med betyg lägst godkänd i de högre kurserna anger 33 procent att de är i arbete. Andelen är något lägre än föregående år men sett över de senaste tio åren är det ett relativt gott resultat. Andelen SFI-elever som uppnår sitt studiemål är 63 procent medan andelen elever som haft en studieplan är 28 procent vilket är en minskning med 12 procentenheter jämfört med föregående år.

Särvux

- Inom särvux studerar allt fler elever vid en yrkesinriktad utbildning. Antalet satta betyg har ökat inom skolformen och ökningen sker till största delen inom den yrkesinriktade utbildningen.

Insatser för att nå målgruppen för studier på den grundläggande särvux-nivån behöver fortsatt vara ett prioriterat område.

3 Äldreomsorg

3.1 Resultat och slutsatser

Äldreomsorg omfattar i huvudsak verksamhetsområdena hemtjänst, särskilt boende, korttidsvistelse, förebyggande arbete samt anhörigstöd. För stadsdelsnämnderna som ansvarar för denna verksamhet är nettokostnaden inklusive hälso- och sjukvård 4 miljarder kronor per helår. Cirka 8 700 personer har hemtjänst och knappt 4 100 personer bor i särskilt boende.

Viktigaste slutsatserna

- Från och med i år upprättas kvalitetsrapporter för hemtjänst respektive äldreboende. Av kvalitetsrapporternas analyser framgår att verksamheterna har god kvalitet samt att det finns flera förbättringsområden.
- Stadsdelsnämnderna har något bättre ekonomiska förutsättningar för äldreomsorgen.
- Antalet personer som har beslut om äldreboende och inte har fått det verkställt har ökat. Även antalet betal dagar för utskrivningsklara patienter har ökat.

Kvalitetsuppföljning

Våren 2013 gav kommunstyrelsen stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en modell för kvalitetsuppföljning, som skulle vara en del av ordinarie budget- och uppföljningsprocessen. Resultatet har blivit två kvalitetsrapporter, en för äldreboende och en för hemtjänst, per stadsdelsnämnd. Måtten som använts för analys av verksamhetens kvalitet är mått som redan rapporteras eller hämtas i äldreguide, nationella brukarundersökningen, kvalitetsregister, Kommun och landstingsdatabasen (Kolada), kostnad per brukare (KPB) och stadens medarbetarenkät. Uppgifterna har redovisats uppdelade per kön då det varit möjligt. Verksamhetens mått och resultat har samlats uppdelat på olika kvalitetsområden i syfte att underlätta analys och jämförelser och därmed ge ett bättre underlag för enhetens förbättringsarbete, internkontroll och verksamhetsplanering.

Stadsledningskontoret har sammanställt och analyserat en stadenövergripande kvalitetsrapport för hemtjänst respektive äldreboende, vilka bifogas denna uppföljning. Under respektive rubrik nedan sammanfattas resultaten.

Äldreboende

Generellt sett är de äldre som bor i särskilt boende ganska nöjda med sitt äldreboende. Göteborg ligger som stad något lägre än riket totalt och även jämfört med Malmö och Stockholm. Variationerna inom staden är dock stora. Mest nöjda är de äldre som bor i SDF Västra Hisingen och minst nöjda är de i SDF Angered. Sammantaget är kvinnor mer nöjda i med ett markant undantag av SDF Östra Göteborg där männen är mycket nöjdare.

Det finns några mått i brukarundersökningen där de äldre är mindre nöjda. Dessa mått handlar om möjligheten att påverka och få tillräcklig tid, vetskapen om var man lämnar synpunkter och klagomål, aktiviteter, utevistelse och måltider.

Mått som handlar om trygghet, bemötande och förtroende för personal får höga värden. Stadsdelsnämnden Angered avviker dock negativt jämfört med de övriga stadsdelsnämnderna.

Vetskapen om var man lämnar synpunkter och klagomål är låg, men Göteborg avviker inte något nämnvärt från riket. Med tanke på värdighetsgarantierna som är beslutade och kommer att följas upp bland annat genom synpunkter och klagomål är det viktigt att

arbeta med denna fråga. Synpunkter från de äldre är något som är viktigt att omhänderta och systematisera för att få till stånd en kvalitetsutveckling.

De äldre ges förhållandevis små möjligheter till aktiviteter och utevistelse trots att det framkommer att stadsdelsförvaltningarna tydligt har arbetat med att öka möjligheten till dagliga vardagsaktiviteter. För att Göteborg ska nå upp till övriga rikets nivå av helgaktiviteter behövs förbättringsinsatser i majoriteten av stadsdelarna. Eftersom många hänvisar till vad som står i genomförandeplanen, är det viktigt att frågor om aktiviteter (såväl individuella som allmänna) och utevistelser säkras i planen.

Enligt brukarundersökningen, och i ett par stadsdelsförvaltningar i självskattningen som rapporteras (Kolada), är maten och måltiderna fortfarande ett förbättringsområde i staden. En så hög andel som 73 procent av de boende i särskilt boende som bedömts ha risk för undernäring har också en planerad åtgärd för detta, vilket innebär att maten och måltiden bör vara ett prioriterat förbättringsarbete och servering av kvälls/nattmål borde vara en självklarhet på alla äldreboenden.

Göteborg har låg bemanning på äldreboende vilket återspeglar sig i kostnaden per äldreboendeplats. Det som kan antas utifrån resultaten från självskattning och brukarenkät är att de äldres omsorg generellt är av god kvalitet, men att delar som handlar om aktiviteter, meningsfull sysselsättning, information, påverkan samt tid avseende omsorgsinsatser får lägre prioritet. Rent generellt så har Göteborg resultat nära rikets på värden som bemötande, trygghet samt flexibel uppstigning och nattvila.

Att arbeta individuellt utifrån den enskildes behov och intressen är en utmaning och med en låg bemanning kan den utmaningen vara svår att anta. Detta kan vara en anledning till att värden som aktiviteter, utevistelse och måltidsstunden avviker i nöjdhet.

Tiden från ansökan till erbjudet inflyttningsdatum har ökat i staden. Den genomsnittliga tiden från ansökan till erbjudet inflyttningsdatum är 68 dagar jämfört med 48 dagar 2013. Angered är den stadsdelsnämnd som ökat mest, en stor förändring eftersom de föregående år hade en väldigt kort tid för inflyttning. Ett beslut om särskilt boende får konsekvenser för både brukarna och staden. Själva utredningstiden kan i de flesta fall därför inte vara allt för kort. Underlag behöver inväntas och värderas i utredningen inför beslut. Antalet dagar skiljer sig åt stort mellan stadsdelsnämnderna. Resultatet om ökningen harmonierar med det faktum att även antalet väntande på verkställighet av särskilt boendebeslut ökat i staden.

Hemtjänst

Generellt sett är de äldre nöjda med sin hemtjänst. 82 procent har, i brukarundersökningen, svarat att de som helhet är nöjda eller ganska nöjda med sin hemtjänst. Göteborg ligger som stad något lägre än riket totalt men jämfört med Malmö och Stockholm ganska lika. Variationerna inom staden är dock stora. Mest nöjda är de äldre som bor i SDF Västra Göteborg och minst nöjda är de i SDF Angered.

Skillnaderna mellan kvinnor och män är större i Göteborg än i riket, där skillnaden mellan könen är ganska marginell. Männen är generellt mer nöjda med hemtjänsten. I vissa stadsdelar är skillnaderna särskilt stora i enskilda frågor, vilket ytterligare behöver analyseras i berörda stadsdelar.

En fråga som får högt resultat är ”brukar personalen bemöta dig på ett bra sätt?” På den frågan svarar 95 procent i staden alltid eller oftast. Göteborgs resultat når nästan rikets sammantagna resultat. Då bemötande är en förutsättning för brukarens upplevelse av kvalitet i verksamheten är det av stort värde att stadens resultat är bra.

Personkontinuiteten inom hemtjänsten är mätt för andra året i rad, utifrån definitionen

”antalet personal en brukare möter under en fjortondagarsperiod” (gäller brukare med minst två besök per dag). Staden har en högre personalkontinuitet än föregående år (13 personal i genomsnitt). Riket totalt har försämrats från 14 till 15 personal.

Verksamheten uppger i sin självskattning att brukarna generellt sett har möjlighet att påverka tid för insats. Dock framkommer i den nationella brukarundersökningen att 51 procent av de svarande har uppgett att de ”alltid eller oftast kan påverka vid vilka tider personalen kommer”, vilket är 10 procent lägre än riket. Storstäderna i övrigt varierar mellan Stockholm 64 procent och Malmö 49 procent. I Göteborg har 29 procent svarat att de aldrig kan påverka tid.

Vetskapen om var man lämnar synpunkter och klagomål är lågt, men Göteborg avviker inte något nämnvärt från riket. Beslutade värdighetsgarantier kommer bland annat att följas upp genom inkomna synpunkter och klagomål. Det medför ett ökat krav på att den enskilde får kännedom om hur och var man kan lämna synpunkter. Att systematisera och analysera synpunkter är en viktig del i verksamheternas kvalitetsutveckling.

Göteborg, tillsammans med Malmö och Stockholm, avviker från rikets resultat när det gäller frågan i brukarenkäten ”hur tryggt är det att bo hemma med stöd från hemtjänsten”. Variationerna inom staden är stora även på denna fråga. Mest trygga är de äldre i SDF Västra Göteborg och minst trygga är de i SDF Majorna-Linné.

Utifrån de nationella brukarundersökningarna är de äldre med hemtjänst som bor i SDF Västra Göteborg nöjdast och även tryggast med att bo hemma. De vet också bäst i Göteborg (och bättre än i riket), vart man vänder sig med synpunkter/klagomål. I Västra Göteborg kan man också tillsammans med SDF Askim-Frölunda-Högsbo, erbjuda bäst möjlighet att påverka vilken tid man vill ha hjälpen utförd.

Stadsdelsnämnderna Angered och Majorna-Linné har en stor förbättringspotential inom områdena nöjdhet, trygghet, information till brukarna om hur och vart de framför synpunkter och klagomål samt möjlighet för brukarna att påverka tid för insats.

Personalkontinuitet lyfts ofta fram i kvalitetshänseende. Att ha få personal runt en individ som har många hemtjänstinsatser är å ena sidan ett gott kvalitetsmått och å andra sidan har det en effekt på kostnaderna. Detta tillsammans med att olika former av kontinuitet är olika viktiga för olika individer, innebär att det är viktigt att arbeta med samtliga kontinuitetsfaktorer (omsorgs- och uppgiftskontinuitet, tidskontinuitet och personalkontinuitet). Analysen av stadsdelsnämndernas svar på olika mått styrker detta resonemang.

Inom hemtjänsten pågår ett stort utvecklingsarbete inom programmet för "Attraktiv hemtjänst". Många av de mått och frågeställningar som kvalitetsrapporten relaterar till är omhändertagna inom detta utvecklingsarbete, med syfte att hemtjänstens kvalitet för stadens brukare av hemtjänst ska förbättras.

Värdighetsgarantier

Kommunfullmäktige har under året beslutat om värdighetsgarantier. De fem värdighetsgarantier som är antagna är:

- Vi garanterar att planeringen för hur din hjälp och ditt stöd ska utföras görs tillsammans med dig eller med person som företräder dig. Planeringen ska vara klar inom två veckor från det att din hjälp påbörjats. Har du annat modersmål än svenska garanterar vi att din plan översätts om du så önskar.
- Vi garanterar att medarbetare som besöker dig i ditt hem visar sin tjänstelegitimation när de presenterar sig.
- Vi garanterar att vi tar kontakt med dig så fort vi vet om vi inte kan komma

- inom överenskommen tid.
- Vi garanterar att vi tar kontakt med dig i förväg om en ny medarbetare ska ge dig stöd och hjälp.
- Vi garanterar avgiftsfri och individuellt anpassad avlösning i hemmet efter biståndsbeslut. När du meddelar att du behöver avlösning ska du kunna få det senast inom 48 timmar. (Vi behöver två vardagar för att planera.)

Brukarna informeras om att verksamheten vill att han/hon berättar om man inte får det som utlovas i värdighetsgarantierna, så att bristerna kan åtgärdas. Detta förutsätter en fungerande synpunktshandling.

Välfärdens processer

Välfärdens processer syftar till ett gemensamt arbetssätt i hela staden för att säkra kvalitet och den enskildes delaktighet och inflytande. Välfärdens processer utgår från brukarperspektivet.

Inom utförarverksamheterna i stadsdelarna och social resursförvaltning har en gemensam process för vård och omsorg (individ och familjeomsorg, funktionshinderområdet och äldreomsorgen) införts under 2014. Samtidigt införs verksamhetssystemet Treserva för utförardokumentation. En gemensam myndighetsprocess testas i pilotprojekt under hösten 2014 och kommer att införas i hela staden under 2015. Välfärdens processer förväntas leda till ökad kvalitet i dokumentationen och därmed ökad likabehandling, rättssäkerhet och effektivitet.

Förebyggande arbete

Stadsdelsförvaltningarna följer sedan flera år upp det förebyggande arbetet utifrån vissa givna indikatorer. Öppethållande och besök på dagcentraler och träffpunkter följs genom mätningar en vecka på våren. Antalet träffpunkter och öppethållande varierar mellan stadsdelsnämnderna. Tiden för öppethållande har ökat med 113 timmar i staden aktuell mätvecka. Jämfört med föregående år har totalt sett antalet besökare minskat något. Färre kvinnor har besökt dagcentralerna aktuell vecka medan mäns besök däremot har ökat.

Anhörigstöd

Stadsledningskontoret har utvärderat de riktlinjer som antogs 2011. Sammantaget visar utvärderingen att stödet till anhöriga i staden har utvecklats och att riktlinjerna till viss del bidragit till ett mer lika anhörigstöd i staden.

För att skapa förutsättningar för ett likvärdigt stöd till samtliga anhöriga som vårdar och stödjer närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller har funktionshinder, kommer riktlinjen att ses över och utformas utifrån ett anhörig- och befolkningsperspektiv under 2015.

Personal

Andelen tillsvidareanställda som har en anställning på heltid inom äldreomsorgen är 87 procent. Detta är en avsevärd ökning, 17 procentenheter sedan 2011, men ökningen har avtagit det senaste året. Andelen heltidsanställda inom ordinärt boende är 92 procent och inom särskilt boende 84 procent. De som fortfarande är anställda på deltid är i första hand nattpersonal, där schemalösningar för heltid är under diskussion. Av drygt 6 000 tillsvidareanställda på heltid har ca 600 valt partiell tjänstledighet enligt den lokala överenskommelsen i bemanningsarbetet, och ca 300 har valt detta på andra grunder.

Andel av den arbetade tiden som utförs av timavlönade, har inte förändrats nämnvärt under det senaste året, och ligger för äldreomsorgen på 11 procent (2011: 17 procent). Förklaringar till den numera lägre takten i minskningen kan bland annat vara den höga

chefsrolligheten inom verksamheterna, som gör att nya arbetssättet i bemanningsarbetet delvis behöver "börja om" när verksamheten får ny chef, då arbetssättet ännu inte fullt ut är implementerat på alla nivåer. Andra anledningar kan vara, att vissa svårigheter att rekrytera utbildade undersköterskor skapar luckor i bemanningen där timavlönade används som ersättare under längre perioder än avsett, och utan att bli månadsavlönade. Under 2014 har också många medarbetare utbildats i att använda nya IT-stöd i verksamheten, då timavlönade ofta har vikarierat.

Det centralt finansierade projektet för det förändrade bemanningsarbetet avslutas 2014-12-31. Ansvaret för arbete med kontinuerligt stöd till chefer i det fortsatta utvecklingsarbetet ligger därefter hos varje förvaltning. Bemanningprocessen går in i förvaltarfas med processledare och utbildare på Intraservice samt lokala processledare på respektive förvaltning. Kommunfullmäktiges budget för 2015 innehåller fortsatt uppdrag om heltidsanställningar och minskat andel tid utförd av timavlönade.

Sjukfrånvaron har under de senaste åren ökat för äldreomsorgens största yrkesgrupper, med två procentenheter sedan 2011 för undersköterskor och uppgår till oktober 2014 till 10,6 procent. Under samma period har den ökat något mindre för vårdbiträden, men uppgår ändå till 11,7 procent. Dessa är två av de yrkesgrupper som har högst sjukfrånvaro bland förvaltningarna (stadsdelsförvaltningarna totalt har 8,3 procent) Under senaste året är det sjukfrånvaron som är längre än två veckor som har ökat, medan den kortare har minskat något. Även om sjukfrånvaron stiger även bland andra yrkesgrupper och generellt i samhället är det inte osannolikt att arbetsmiljö och arbetets organisering har betydelse för sjukfrånvaron. Resultat i medarbetarenkät styrker också att det finns arbetsmiljöfrågor att hantera.

Med anledning av bland annat förändrad demografi och stora pensionsavgångar kommer det inom några år att behöva rekryteras en stor omfattning av nya undersköterskor. I uppföljningsrapporterna anger några av stadsdelsnämnderna att de har svårigheter att rekrytera utbildade undersköterskor redan idag. Antalet sökande till gymnasiala vård- och omsorgsutbildningarna är lågt och vuxenutbildningen kommer med nuvarande dimensionering inte att klara att utbilda enligt de ökande behoven. För att möta denna utveckling kommer det att behövas diskussioner om differentiering av arbetsuppgifter.

Chefers förutsättningar

Äldreomsorgen är en personalintensiv och vikarieberoende dygnetruntverksamhet. Chefer inom både hemtjänst och särskilt boende har i genomsnitt fler medarbetare per chef jämfört med andra verksamheter i kommunen, undantaget förskolan. Antal medarbetare per chef har inte förändrats nämnvärt de senaste åren. Det finns ett säkerställt samband mellan sjukfrånvaro och antal anställda per chef, ju större arbetsgrupper desto högre sjukfrånvaro. Administrationen kring varje sjuklig medarbetare innebär en inte obetydlig arbetsinsats i en personalintensiv verksamhet där en chef kan ha upp till 40 medarbetare. På en övergripande nivå har antal administratörer knutna till hemtjänst respektive äldreboende ökat, men det har även antalet chefer, så med de uppgifter som finns att tillgå ser närstödet per chef inte ut att ha ökat. Det är dock svårt att dra entydiga slutsatser, eftersom stadsdelarna organiserar sin verksamhet olika, några har skapat gemensamma administrativa enheter.

Det har under flera år varit stor omsättning bland enhetschefer både inom hemtjänst och särskilt boende. Under 2014 ses också en ökad rörlighet bland sektors- och områdeschefer. De senaste tre åren har det varit högre omsättning bland enhetschefer inom hemtjänsten än inom äldreboende. Inom hemtjänsten är var femte chef ny på sin tjänst. Man beräknar att det tar minst ett år innan en ny chef är i full produktion och byte av chef påverkar hela verksamheten, inte minst det systematiska arbetsmiljöarbetet och

kontinuiteten i utvecklings- och förändringsarbete.

Det finns ingen samlad bild av varför chefer väljer att lämna kommunen men av de erfarenhetssamtal som genomförts med chefer som slutat framkommer bl a upplevelse av stress och bristande stöd, önskan att finna nya utmaningar och lära nytt samt upplevelse av otydlighet i uppdraget.

Utveckling	Utfall jan-okt 2014, faktiska tal	Förändring i procent jämfört med samma period 2014
Nettokostnad (inkl hemsjukvård 65+)	3 375 Mkr	2,9
Personer med hemtjänst (genomsnitt perioden)	8 686	0,4
Hemtjänsttimmar	2 351 790	1,7
Personalvolym ordinärt boende	2 256	1,2
Personer i äldreboende permanent (genomsnitt perioden)	4 091	-0,5
Nyttjade platser, korttidsboende (genomsnitt perioden)	330	0,3
Personalvolym, äldreboende	3 176	- 1,1
Betaldygn utskrivningsklara	5 627	279

Antalet brukare med hemtjänst och antalet hemtjänsttimmar har ökat marginellt.

Avseende omfattningen av lägenheter i särskilt boende har det skett en marginell minskning. När det gäller antalet personer som väntar på att få verkställighet av sitt beslut om särskilt boende så har antalet ökat rejält sedan förra året. 84 personer har inte fått sina beslut om särskilt boende verkställda inom tre månader från beslutsdatumet. Av de 84 personerna har 54 personer tackat nej till erbjudande och sju personer har tackat ja till boende men efter längre tid än tre månader. I en analys kan stadsledningskontoret konstatera att antalet som blivit beviljade särskilt boende inte är fler i år än åren 2012 och 2013. Omsättningen på de särskilda boendena har varit lägre än tidigare år. Detta tillsammans med att det är något färre lägenheter i särskilt boende i år förklarar den ökade väntelistan.

Antalet betaldagar för utskrivningsklara patienter har en omfattande ökning mot senaste åren. Januari till och med oktober hade staden drygt 5 600 betaldagar, detta jämfört med 1924 dagar år 2012 och 1 485 dagar år 2013. Betaldagarna motsvarar drygt 21 500 mkr och förutom att det är höga kostnader för kommunen så är det en angelägenhet för både VGR och kommunen att personer som inte behöver slutenvård återfinns på sjukhusen. Det är framförallt de tre stadsdelsnämnderna Centrum, Askim-Frölunda-Högsbo och Västra Göteborg som står för den stora delen av ökningen.

4 Hälsa- och sjukvård

Denna rapport avser den hälso- och sjukvård som bedrivs på särskilt boende (säbo), bostad med särskild service (BmSS), vid korttidsvistelse, viss dagverksamhet och sjukvård i eget boende till personer i alla åldrar. I underlaget ingår rapporter från de tio stadsdelsnämnderna och social resursnämnd.

Uppgifterna är hämtade ur nämndernas uppföljningsrapporter samt i de patientsäkerhetsberättelser som varje vårdgivare har ett lagstadgat uppdrag att upprätta. I snitt är det ca 8 600 personer som får hälso- och sjukvård i stadens verksamheter varje månad, av dessa vårdas knappt 200 inom ASIH (avancerad sjukvård i hemmet).

4.1 Resultat och slutsatser

Fler kan vårdas hemma trots svåra sjukdomstillstånd. Eftersom patienterna har fler sammansatta behov blir den sjukvård som utförs mer komplex. Utvecklingen går mot "den nära vården" där den kommunala hälso- och sjukvården tillsammans med primärvården kommer ha ett ökat ansvar gentemot en större grupp invånare. Det ställs krav på ökade resurser för kommunen och ökade krav på annan, specialiserad kompetens hos legitimerad personal och även hos undersköterskor. I de stadsdelar där ohälsotalen är högre ser gruppen äldre annorlunda ut och man insjuknar tidigare men lever också längre då sjukvårdsinsatserna förbättrats. Det innebär att denna grupp äldre kommer att behöva insatser under en längre tid. Inom den kommunala hälso- och sjukvården i stadsdelarna och i social resursförvaltning har en gemensam process för hälso- och sjukvård införts under 2014. Välfärdens processer förväntas leda till ökad kvalitet i dokumentationen, likabehandling och effektivitet.

Antalet personer med hälso- och sjukvård har minskat något (- ca 330/månad) totalt sett. Det kan vara ett resultat av arbetet med välfärdens processer där det sker en prövning av vårdnivå innan patienten "skrivs in" i hälso- och sjukvården. Besöken av legitimerad personal hos den enskilde är fler och tar längre tid i anspråk vilket tyder på ett större behov av hälso- och sjukvårdsinsatser, särskilt hos de som bor på särskilt boende (säbo) och boende med särskild service (BmSS). Vikten av välfungerande samverkan mellan vårdgivare blir allt större. Det upplevs som svårare att träffa sjuksköterskan på särskilt boende enligt brukarundersökningen i Göteborg. För 2013 angav 72 procent respektive 71 procent 2014 att det finns en problematik. Det framgår inte om det kan handla om svårigheter att få kontakt med kommunens sjukvård eller om det är kontakt med primärvården. SDF Majorna-Linné och Angered har infört dagansvariga sjuksköterskor vilket har ökat tryggheten, kontinuiteten och tillgängligheten för patienterna i stadsdelen. I SDF Centrum finns idag 12 utförare av primärvård vilket innebär många samarbetspartners. Några SDN beskriver att det är fortsatt svårt att få primärvården att genomföra hembesök.

Nationella kvalitetsregister

Arbetet med kvalitetsregistren pågår i samtliga stadsdelsförvaltningar, särskilt i stödet av de mest sjuka äldre för att säkra att rätt insatser ges. Palliativregistrets huvudsyfte är att på patientnivå mäta hur enheter lever upp till definierade kriterier för god vård i livets slutskede. Kvalitén på vård i livets slut visar på goda resultat och särskilt inom ASIH är värdena i Palliativregistret mycket höga. Göteborgs Stad nådde tillsammans med SU (Sahlgrenska universitetssjukhuset) som första storstad det nationella målvärdet 70 procent (idag 71,9) av antalet avlidna som är registrerade i Palliativregistret med en förbättring på mer än 5 procentenheter under året. Det behövs mer satsningar inom området palliativ vård (vård i livets slutskede) särskilt i stadens äldreboenden. SDF Centrum gör en satsning genom att en sjuksköterska med specialistkompetens inom

palliativ vård har ett fördjupningsuppdrag för att införa ett arbetssätt där de Nationella riktlinjerna för palliativ vård är vägledande. SDF Majorna-Linné har inrättat en palliativ grupp som ska arbeta med resultaten i Palliativregistret.

Fortsatt utvecklingsområde

Vid en mätning i samtliga stadsdelsförvaltningar använde 63 procent av patienterna inkontinenshjälpmedel men av dessa var endast 26 procent (1 035) utredda för sina besvär. Motsvarande siffra för 2013 var 28 procent. Det är angeläget att utreda orsakerna till inkontinens inte minst för att öka kvalitén för patienten och för en ökad kostnadskontroll. De flesta förvaltningar uppger att det är ett förbättringsområde och några har gjort upp handlingsplaner. En åtgärd är till att börja med att förvaltningarna följer den beslutade hälso- och sjukvårdsprocessen.

Fortsatta svårigheter att rekrytera och behålla sjuksköterskor

Stadsdelsförvaltningarna rapporterar ökade svårigheter att rekrytera och behålla sjuksköterskor. Antal sjuksköterskor i tjänst är ca 645. I år har hitintills rekryterats totalt 81 sjuksköterskor. 47 har lämnat sin anställning i kommunen, varav 6 med pension. En anledning till den uppkomna situationen är att arbetsmarknaden för sjuksköterskor är god och det råder en bristsituation på sjuksköterskor även nationellt. I förhållande till antal sjuksköterskor har SDF Angered, Centrum och Östra Göteborg rekryterat flest. SDF Angered rapporterar ca 50 procent omsättning under senaste året. Resultaten i medarbetarundersökningen visa att sjuksköterskorna upplever känslor av stress och otillräcklighet i arbetet. Andelen specialistutbildade sjuksköterskor är alldeles för låg med tanke på de utmaningar hälso- och sjukvården står inför. Att rekrytera och framför allt behålla sjuksköterskor är en av den kommunala hälso- och sjukvårdens stora utmaningar. Staden behöver ta ett samlat grepp för hållbar rekrytering.

Kompetens

Andelen specialistutbildade sjuksköterskor varierar i stadsdelsförvaltningarna mellan 10 procent i SDF Angered och 51 procent i SDF Askim-Frölunda-Högsbo. Totalt sett har antalet minskat från 26 procent 2013 till 24 procent 2014. Det är inte en önskad utveckling eftersom antalet personer på äldreboende som behöver hälso- och sjukvårdsinsatser är fler och det ställer krav på ökad kompetens hos all vård- och omsorgspersonal.

Förändringar i omvärlden

En ny patientlag med syfte att stärka patientens roll i hälso- och sjukvården träder i kraft den 1 januari 2015. Inom Västra Götaland pågår ett arbete med att träffa ett samverkansavtal gällande en gemensam hjälpmedelsförsörjning. Förberedelser för att träffa ett nytt hälso- och sjukvårdsavtal har inletts och kommer att pågå under hela 2015. Västra Götalandsregionen har träffat avtal med en ny leverantör av DOS-förpackade läkemedel med start den 1 september 2015. Det kommer att innebära ett relativt omfattande arbete för stadsdelsförvaltningarna att ställa om till den nya leverantören.

5 Individ- och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorgen (IFO) omfattar myndighetsutövning och öppna insatser. Samtliga stadsdelsnämnder och socialresursnämnd arbetar enligt socialtjänstlagen med frivilliga insatser (SoL) riktat mot individer och grupper och med tvångsvård (LVU, LVM). Individ- och familjeomsorgens verksamhetsområden är ekonomiskt bistånd, vuxna med missbruksproblem, barn och familj (0-20 år) samt de stödinsatser som erbjuds i stadsdelarnas öppna verksamheter och i socialresursnämnds verksamheter. Utöver stadens egna verksamheter köper staden av externa utförare exempelvis familjehem, hem för vård eller boende eller programverksamhet. Antalet personer som var registrerade under perioden 1/1-31/10 2014 var 26 000. Fler omfattas av IFO: s verksamheter men är inte registrerade då de använder sig av öppna insatser, exempelvis barngrupper för barn till missbrukande föräldrar, föräldrautbildning eller familjecentralens sociala del.

Nettokostnadsutvecklingen för IFO, exklusive försörjningsstöd har ökat 9,1 procent jämfört med samma period föregående år. Främst är det boendekostnaderna för vuxna och kostnaderna för institutionsplaceringar barn och unga som ökat, se vidare under avsnitt 13 *Övriga frågor utifrån uppsiktsplikt*.

5.1 Resultat och slutsatser

Kvalitet och rättssäkerhet IFO

Mått	2 014	2 013	2 012
HME	77	u.s.	73
NMI	57	u.s.	53
Antal medarbetare per chef	20	20	u.s.
Sjukfrånvaro IFO (%)	7	7	5
Sjukfrånvaro IFO Barn och familj (%)	6	5	6
Föräldraledigheter IFO (%)	9	9	8
Föräldraledigheter IFO Barn och familj (%)	8	9	8
Andel korrekt överklagade beslut (%)	91	91	94
Antal beslut som gått nämnden emot	158	126	126
Antal pågående utredning barn och familj mer än 120 dgr.	1 404	1 675	1 769
Andel ej återaktualiserade barn och unga 0-12 år (%) *	73	u.s.	u.s.
Andel ej återaktualiserade barn och unga 13-20 år (%) *	74	u.s.	u.s.
Andel familjehemsplacerade pojkar som uppnår kunskapsmålen i grund- och gymnasieskola (%)	44	47	41
Andel familjehemsplacerade flickor som uppnår kunskapsmålen i grund- och gymnasieskola (%)	53	61	43

* Nytt mått 2014

Arbetsmiljö

Arbetsmiljön för socialsekreterare och chefer fortsätter att vara i fokus. Nämnderna rapporterar att det är svårt att rekrytera socialsekreterare och arbetsledare med rätt kompetens, främst inom barn och familj. Nämnderna menar att den ständiga rekryteringssituationen gör det svårare att arbeta långsiktigt vilket ger negativa effekter på arbetsmiljön, sjukskrivningstal och personalomkostnader. Stadsledningskontoret har tillsammans med personalrepresentanter och chefer från stadsdelarna tagit fram rekommendationer för att skapa förutsättningar för en stabil personalsituation. Arbetsmiljön för chefer och socialsekreterare ska följas långsiktigt, se tabell ovan.

Andel korrekt överklagade beslut

Andelen beslut som överklagas ligger på samma nivå som tidigare år men antalet beslut som går nämnden emot ökar jämfört med tidigare år. Stadsledningskontoret bedömer att detta är en signal om att besluten inte håller en kvalitativt jämn nivå.

Antal pågående utredning barn och familj mer än 120 dagar

Långa utredningstider som avser barn och unga visar på en minskning med 270 utredningar för staden som helhet. Nämnderna anger att personalomsättningen och svårigheten med att rekrytera socialsekreterare med rätt kompetens är orsaker till att 1400 utredningar barn och unga inte avslutas i tid. Staden har ett högt antal utredningar som inte avslutats enligt lagstadgad tid vilket även påpekats vid IVO:s tillsyn.

Andel ej återaktualiserade barn och unga 0-12 år och 13-20 år

Andelen barn och unga som inte återaktualiseras hos socialtjänsten, efter att insatserna är avslutade, är 73 procent för den yngre gruppen och 74 procent för den äldre. Resultaten mellan nämnderna varierar från 64 till 84 procent och ett önskvärt målvärde för staden som helhet bör tas fram. Måttet är ett kvalitetsmått som visar om utsatta barn och unga får rätt insatser av socialtjänsten. Måttet är därmed en indikator för att öka förutsättningarna till goda livschanser och behöver följas långsiktigt.

Andel familjehemsplacerade pojkar och flickor som uppnår kunskapsmålen i grund- och gymnasieskola

Andelen familjehemsplacerade barn som uppnår kunskapsmålen sjunker 2014, främst när det gäller flickorna. Pojkarnas resultat minskar något men inte så markant. En förklaring är att ensamkommande är en ökande andel av de placerade barnen och därmed ökar antalet barn som inte klarar kunskapsmålen i skolan. Detta mått bör följas långsiktigt då placerade barn är en särskilt utsatt grupp.

Myndighetsutövning Barn och familj

Det finns en tydlig ambitionshöjning från statens sida när det gäller den sociala barnavården. Den statliga styrningen ökar, vilket bland annat märks genom den detaljstyrning som de sista åren genomsyrat tillämpningen av socialtjänstlagen.

Skillnader mellan könen i antal barn och unga som är registrerade 0-20 år är inte stor. Flickor 48 procent och pojkar 52 procent.

Familjehemsvård

Nettokostnadsökningen är 6,4 procent jämfört med samma period 2013. Antal barn i familjehem har ökat med 12 procent. Totalt är 1 185 barn placerade (jan-okt 2014). Ensamkommande flyktingbarn utgör 24 procent av de placerade.

Göteborgs behov av familjehem ligger kvar på en hög nivå. Unga som idag placeras i familjehem har omfattande behov vilket ökar kraven på familjehemmen. Nämnderna rapporterar att det råder brist på egna familjehem vilket gör att förvaltningarna köper

platser från konsulentstödda familjehemsföretag, vilka är kostsamma. Det är svårigheter att rekrytera och stödja familjehem till äldre ungdomar med missbruk och psykisk ohälsa samt till barn med komplex problematik och psykisk ohälsa.

Stadsledningskontoret bedömer att ökningen av placerade barn och unga i familjehem kommer att fortsätta. Det är kostnadsdrivande för staden då förvaltningarna i dagsläget konkurrerar med varandra vid rekrytering av familjehem och därmed måste köpa familjehem istället för att använda den egna familjehemsvården.

Institutionsplaceringar (HVB)

Nettokostnaden har ökat med 20,2 procent jämfört med samma period 2013. Antalet vårddagar på institution har ökat med 35 procent och 34 procent av de placerade är ensamkommande barn. Totalt är 602 barn placerade (jan- okt 2014).

I motsats till tidigare år ökar antalet vårddagar och kostnaderna för institutionsvård för nio av tio nämnder. Det är främst frivilliga (SOL) placeringar som ökar. Tvångsvården (LVU) ligger på samma nivå som 2013. Östra Göteborg är den stadsdel där antalet vårddygn och kostnader minskar. Angered har ökat sina kostnader men minskat antalet vårddygn. I övriga stadsdelsförvaltningar ökar både kostnader och dygn. Ökningen kan till viss del förklaras av att ensamkommande flyktingbarn placeras på institution då boendena är fullbelagda och familjehem inte är aktuellt men placeringarna är även en konsekvens av de oroligheter bland unga som präglat 2014. Stadsledningskontorets bedömning är att utvecklingen går åt fel håll i relation till budgetens intentioner.

Öppenvård

Nettokostnaden för öppenvård barn och unga har ökat något, 2,3 procent, jämfört med samma period 2013.

Fem av tio nämnder har ökat sina kostnader (Centrum, Majorna- Linné, Västra Göteborg, Västra Hisingen, Norra Hisingen). Nämnderna anger att det ökade antalet institutionsplaceringar och placeringar i familjehem har medfört att den externt köpta öppenvården ökat.

Kostnaderna för öppenvård har minskat för fyra av nämnderna. Nämnderna som minskat kostnaderna (Angered, Östra Göteborg, Askim-Frölunda-Högsbo, Lundby) anger att det är andelen köpt extern öppenvård som minskat till förmån för den interna öppenvården. Det har varit en medveten satsning att bredda utbudet av öppenvård genom ökad samverkan.

Stadsledningskontorets bedömning är att samverkan mellan verksamheter och olika huvudmän generellt har ökat. En möjlig konsekvens av detta arbete kan vara att det skett en viss övervältring till socialtjänstens myndighetsutövning. Med det menas att de öppna verksamheterna gör en orosanmälan till socialtjänsten istället för att stärka kompetensen i den egna verksamheten; alternativt samverka med socialtjänsten i ett tidigare skede innan oron för barnets livssituation blir för stor. Öppenvården behöver följas upp ytterligare i syfte att förebygga ohälsa.

Ensamkommande barn och unga

Antalet ensamkommande barn och unga har ökat jämfört med samma period 2013. Antalet flickor under 18 år har ökat med 64 procent och antalet pojkar med 43 procent.

Sammantaget har Göteborgs stad tagit emot 488 ensamkommande barn och unga under perioden januari till oktober, 327 pojkar och 161 flickor. Av dessa har 283 barn placerats i familjehem och 205 unga på institution (HVB). Samtliga nämnder rapporterar att volymen ensamkommande flyktingbarn, i kombination med den hastiga ökningen, skapar stress hos personalen och oro för brister i handläggning. Nämnderna rapporterar att handläggningen är omfattande med mycket praktisk hantering och

kontakter med många aktörer. Stadens boenden räcker inte till och de stadsdelar som har stor ökning ensamkommande direktupphandlar boendeplatser från externa aktörer. Initiativ har tagits för stadens räkning om att upphandla boende för ensamkommande. Likadant ser stadsdelarna över möjligheterna att starta egna boenden. Anhöriga till ensamkommande flyktingbarn har uppmärksammats under året av samtliga nämnder.

Ekonomiskt bistånd

Antalet hushåll som sökt försörjningsstöd någon gång under året ökar marginellt men de totala kostnaderna för ekonomiskt bistånd sjunker med en dryg procentenhet under 2014. De förbättrade konjunkturerna bidrar i viss mån till förändringen.

Långtidsberoende

Antalet långtidsberoende bidragstagare ligger på samma nivå som förra året. Fram till tredje kvartalet i år är 10 880 personer långtidsberoende. Antalet unga vuxna och medelålders med långvarigt försörjningsstöd minskar, men denna förändring neutraliseras genom en fortsatt ökning av antalet i åldern 45-65 år. Utvecklingen är dessutom olika ut i stadsdelarna. I Askim-Frölunda-Högsbo, Lundby och Norra Hisingen sker de största totala minskningarna medan Angered, Östra Göteborg och Örgryte-Härlanda redovisar de största ökningarna.

Insatser

Stadsdelsnämnderna redovisar ett ökat antal arbetsfrämjande och rehabiliterande insatser som beviljats försörjningsstödsstagare men statistiken uppvisar trots detta fortsatta brister. I grunden vilar osäkerheten på att insatsernas syfte inte är tydliggjorda. Eftersom inte alla stadsdelar fattar beslut om insatser i Treserva går det inte att förlita sig på de redovisade uppgifterna. Det är dessutom osäkert om nämnderna har inkluderat sina uppdragsbeställningar till de fyra samordningsförbunden. Det är mycket angeläget att kvaliteten i denna uppföljning förbättras, särskilt som nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning successivt kommer att ta över stora delar av de arbetsfrämjande insatserna.

Vräkningsförebyggande arbete

Nämnderna har identifierat sex barn som drabbats av avhysning/vräkning under 2014, vilket är en avsevärd minskning jämfört med redovisade 36 barnen under 2013. Årets uppföljning är den andra i raden av egenproducerad statistik och får fortfarande användas med viss försiktighet. Som jämförelse kan nämnas att Kronofogden, under första halvåret 2014, har uppmärksammat 8 barn som genomlevt vräkning i Göteborg. Endast tre av dessa vräktes från sitt permanenta boende.

Stadsdel	2013		2014	
	Antal avhysta hushåll med barn	Antal barn	Antal avhysta hushåll med barn	Antal barn
Angered	4	10	2	3
Östra Göteborg	3	8	0	0
Örgryte-Härlanda	4	4	0	0
Centrum	2	3	1	2
Majorna-Linné	2	8	0	0
Askim-Frölunda-Högsbo	0	0	0	0
Västra Göteborg	1	3	0	0
Västra Hisingen	0	0	0	0

	2013		2014	
Lundby	0	0	0	0
Norra Hisingen	0	0	1	1
SDF	16	36	4	6

Fattiga mobila EU-medborgare

Social resursnämnd (SR) har under året erhållit ett samordnande ansvar för de fattiga mobila EU-medborgarna som uppehåller sig i Göteborg. Gruppen har ökat i antal, utan att dess numerär går att fastställa exakt. Arbetet med en handlingsplan har inletts av SR vilket sker i nära samverkan med Göteborgsregionens Kommunalförbund (GR).

Rutiner är framtagna för att hantera uppkomsten av illegala bosättningar. Olika insatser till målgruppen görs i samverkan med den idéburna sektorn. Bland annat har nattplatser, tillfälliga boendelösningar, öppen förskola, dagcentral samt råd- och stödverksamhet byggts upp.

EU-medel har beviljats för att tillsammans med andra större städer och universitet se över mottagande av målgruppen.

Myndighetsutövning Vuxna

Kostnaden för institutionsvård har ökat med 17 procent under 2014 jämfört med samma period 2013, varav 21 procent är tvångsvård (LVM). Kostnaden för boende har ökat med 15 procent jämfört med 2013.

I april 2015 kommer nya nationella riktlinjer för missbruksvården i Sverige.

I projektet "Rätt boende" genomförs ett antal åtgärder som syftar till att minska hemlösheten samt skapa förutsättningar för likabehandling och effektivitet. Trots detta ökar stadens boendekostnader för vuxna. Jämfört med motsvarande period förra året har kostnaderna för köpta boendelösningar ökat med 15 procent. Tre stadsdelsnämnder (Angered, Östra Göteborg, och Västra Hisingen) redovisar kostnadsökningar över 20 procent. Dessa stadsdelar har också nominellt stora kostnader. Övriga stadsdelsnämnder redovisar en något mer splittrad bild över utvecklingen. En stadsdelsnämnd redovisar minskade kostnader och tre redovisar en mindre ökning (under 5 procent). Det är främst kostnaderna per dygn som ökat, även om antalet boendedygn också ökat. En förklaring till att kostnaderna för köpt boende ökar mer än antalet boendedygn beror på en ökning av öppenvården för personer med missbruk. Dessa personer har ofta behov av boende med stöd vilket medför högre kostnad per dygn. Ytterligare faktorer som stadsdelsnämnderna påtalar är att boendekostnader till följd av personer som har behov av skydd och stöd utifrån våld i nära relationer och hedersrelaterat våld har ökat. Vidare påtalar stadsdelarna att svårigheterna på bostadsmarknaden medför att antalet personer som beviljas "tak över huvudet" fortsätter öka. Detta är ofta barnfamiljer som på grund av olika ohållbara boendeförhållanden står utan tak över huvudet. Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo redovisar som enda stadsdelsnämnd både minskade kostnader och minskat antal köpta boendedygn.

Öppenvård

Nettokostnaden för öppenvård har minskat med 9,6 procent för staden som helhet. Andelen öppenvård ligger på samma nivå som tidigare. För att mäta kvaliteten inom socialtjänsten finns flera sätt att följa upp insatsernas effektivitet. Göteborgs stad har tillgång till systematisk uppföljning av vuxna genom Uppföljning av Insatser (UIV). Användandet av uppföljningssystemet har fortfarande inte kommit igång i sådan utsträckning att några resultat kan användas för att mäta effekter av arbetet.

6 Funktionshinderverksamhet

Funktionshinderområdet är indelat i myndighetsutövning och utförarverksamheter. Det finns också öppna insatser som inte kräver biståndsbeslut, till exempel aktivitetshus för personer med psykisk funktionsnedsättning. Insatser för personer med funktionsnedsättning ges enligt lag om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (SoL). Utöver stadens egna verksamheter köper staden av externa utförare, t.ex. boende, korttidsvistelse, daglig verksamhet.

8 000 personer har insatser enligt LSS och/eller SoL. Nettokostnaden uppgår till 3,4 mdkr och antalet anställda är 4 200.

6.1 Resultat och slutsatser

Antal personer med insatser

Under perioden jan-okt 2014 hade 3 884 personer insatser enligt LSS och 4 202 personer insatser enligt SoL (snitt/månad), jämfört med 3 933 LSS och 4 140 SoL motsvarande period 2013. En del personer har samtidigt insatser enligt LSS och SoL, men en uppskattning är att ca 8 000 personer har insatser på grund av funktionsnedsättning. Göteborg ligger sedan 2002 på samma nivå som riket när det gäller antal personer med insats enligt LSS per 10 000 invånare. Malmö och Stockholm ligger under rikets nivå.

Nettokostnadsutveckling

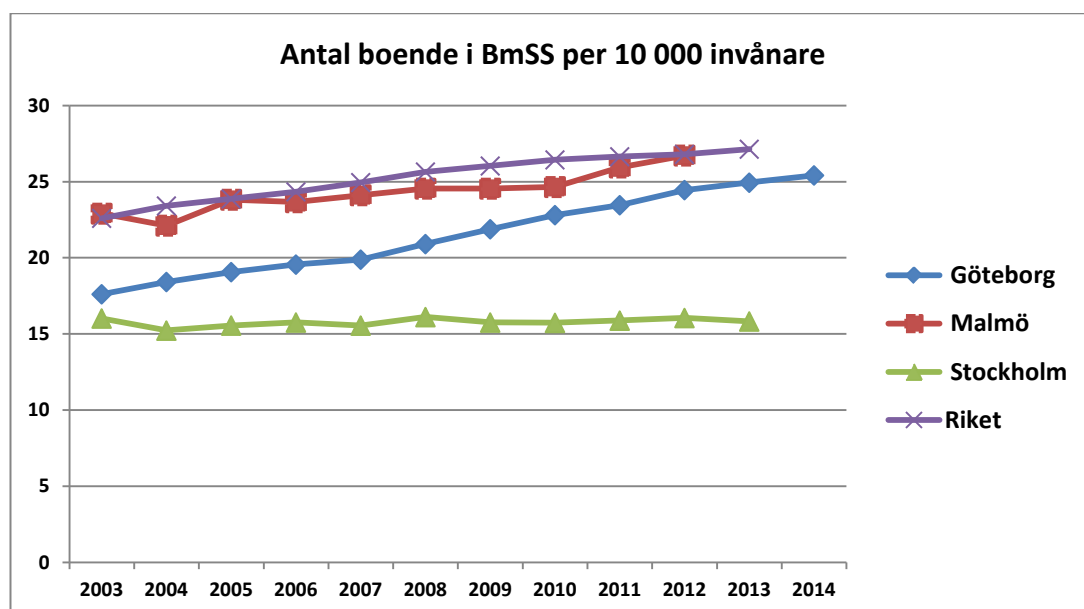
Nettokostnadsökningen är 2,8 procent för staden som helhet. Angered och Centrum har minskade kostnader (- 6,7 % resp. - 4,0 %) medan Lundby har den största ökningen (12,6 %). Lundby anger som orsak till den stora ökningen att stadsdelen är expansiv och att tre nya Bostäder med särskild service (BmSS) har startats under perioden.

Ej verkställda beslut ökar

Totalt redovisas för kvartal tre 183 ej verkställda beslut inom funktionshinderområdet (153 LSS och 30 SoL). Av dessa har 135 personer (74 %) beslut om bostad med särskild service, en ökning med 15 personer jämfört med kvartalet innan. 26 personer har fått erbjudande om bostad men tackat nej.

Fortsatt behov av fler bostäder

Under 2014 färdigställs 72 lägenheter i BmSS i 12 olika objekt. Detta är en minskning jämfört med 2013 men i nivå med genomsnittet under senare år.

Utbyggnaden av BmSS ökar stadigt, men trots det minskar inte behoven. I planen för funktionshinderområdet 2015-2017 bedöms att 320 nya lägenheter behövs för att uppnå balans mellan behov och utbud 2017. För perioden planeras ca 300 lägenheter. Det är problem med att planerade objekt kan utgå eller bli försenade av olika orsaker. För att säkra att utbyggnaden får en tillräcklig volym behöver en buffert av objekt skapas. Ledningsgruppen för bostadsförsörjning för särskilda grupper, har initierat ett arbete för att åstadkomma en ökad utbyggnadstakt.

Många personer kan och vill bo i det ordinarie bostadsbeståndet, med tillgång till stöd och service ex personlig assistans, hemtjänst eller boendestöd. Bristen på bostäder medför att en del personer som skulle klara ett ordinarie boende ansöker om bostad med särskild service. Under perioden januari till oktober har 32 personer fått lägenhet genom F100¹ (för helåret bedöms det bli ca 38 personer). Den 31 oktober hade ca 1 500 personer beslut om boendestöd, en ökning med 9 procent jämfört med samma period 2013. Stadsdelarna rapporterar om en fortsatt satsning på boendestöd och har beslutat införa en gemensam lägsta nivå på basutbudet.

Antalet personer i korttidsboende har minskat med drygt 10 procent. I oktober bodde 374 personer i olika korttidsboenden i och utanför Göteborgs kommungräns, Av dess har 253 bott längre än sex månader, en minskning jämfört med 2013. En undersökning visar att drygt hälften av de som bor i korttidsboende väntar på erbjudande om lägenhet i ordinarie bostadsbestånd med tillgång till stöd (28 %) eller i BmSS (26 %).

Sammantaget kan man konstatera att boendefrågorna uppvisar en komplex och svåranalyserad bild. Det är å ena sidan en positiv utveckling; utbyggnad av BmSS enligt plan, fler personer har fått vanliga lägenheter med tillgång till stöd och antalet ”bostadslösa” som bor i korttidsboende minskar. Å andra sidan har vi en negativ utveckling; antalet personer som bedöms ha behov av BmSS minskar inte (enligt kartläggningsinstrumentet BoInvent2) och antalet personer med beslut om BmSS som inte verkställts inom tre månader ökar. Därutöver visar en kartläggning att ca en tredjedel av de som erbjuds lägenhet i BmSS tackar nej. Stadsledningskontoret bedömer att en fördjupad analys behöver göras för att få en bild av bakomliggande orsaker till

¹ F100 är ett åtagande från fastighetsägare att via fastighetskontoret erbjuda lägenheter till personer med funktionsnedsättning som behöver stöd för att klara sitt boende och som på grund av sin funktionsnedsättning saknar förmåga att ordna bostad på egen hand. Kvalificerat boendestöd ingår i konceptet..

den negativa utvecklingen.

Daglig verksamhet enligt LSS

Totalt hade 1 716 personer beslut om daglig verksamhet jan-aug 2014 jämfört med 1699 personer samma period 2013. Andelen personer som har sin dagliga verksamhet i externa verksamheter har minskat något, 17 procent 2014 jämfört med 18 procent 2013 (UR 2 2014).

Daglig verksamhet utvecklas mot fler samhällsintegrerade verksamheter och att man skapar större enheter för att uppnå större effektivitet och ge förutsättningar för brukare att utvecklas och ”göra karriär” inom verksamheterna. Det sker ett samarbete över staden för att uppnå så positiva förutsättningar som möjligt. Den här utvecklingen inom och mellan stadsdelarnas verksamheter motverkar i viss mån den politiska ambitionen att man ska rätt att välja var i staden man vill ha sin dagliga verksamhet. Det är viktigt att man säkerställer uppföljning av kvalitet och nöjdhet ur ett brukarperspektiv.

Ändrad rättspraxis innebär att man inte längre har rätt till daglig verksamhet efter 67 års ålder. Under året har därför många personer över 67 år slutat. Dessa erbjuds istället aktiviteter som är anpassade till ålder och behov, ex lokala träffpunkter eller stöd i boendet.

Under perioden jan-okt 2014 har 13 personer avslutat daglig verksamhet och gått till skyddad anställning eller annat arbete (2012 0 personer, 2013 6 personer).

Kvalitetsmätning i BmSS och DV

Kvalitetsmätningen i Kolada visar att skillnaderna mellan stadsdelarna har utjämnats sedan 2013. Resultatet i Göteborg är bra och ligger i genomsnitt på en hög nivå. Mätningen görs inom två områden; BmSS enligt LSS och Daglig verksamhet enligt LSS. Mätningen gäller index ”leva som andra” och ”delta i samhällets gemenskap”. Förra året hade några stadsdelar låga värden när det gällde brukares möjligheter till aktiviteter utanför bostaden med personalstöd. Av dessa rapporterar alla utom Majorna-Linné att man har arbetat med att åtgärda bristerna och därför kan erbjuda brukare att delta i aktiviteter med personalstöd i den omfattning som eftersträvas. Majorna-Linné har påbörjat en genomlysning av alla BmSS och funnit att resultatet i Kolada inte kan förklaras av resurstilldelning, utan mer av fysiska förutsättningar och arbetssätt.

Inom daglig verksamhet har en fråga kring hot och våld formulerats om 2014, man frågar om brukare har bevittnat hot och våld riktat mot personal, inte enbart riktat till brukare. Det finns också en fråga om möjlighet att vara kvar i DV efter 67 vilket inte längre erbjuds i Göteborg. Dessa faktorer innebär ett lägre kvalitetstal inom DV 2014.

Hot och våld ur flera perspektiv

Två stadsdelar, Askim-Frölunda-Högsbo och Centrum kommenterar att Koladamätningen visar att hot och våld är ett problem inom både BmSS och DV i hela staden, och att det krävs ett utvecklingsarbete för att förbättra situationen. Parallellt dras till våld i nära relationer i de fall brukare tvingas bevittna hot och våld i sin bostad eller på sin arbetsplats. Hot och våld riktat mot personal utgör ett allvarligt problem för berörda brukare, det är inte enbart en arbetsmiljöfråga.

Föräldrastöd

Det är angeläget att förbättra samordning och samverkan kring familjer som har barn med funktionsnedsättning. Föräldrarna, fr.a. mödrarna, utsätts för riskfaktorer på grund av att de tvingas fungera som koordinatörer för alla de professionella kontakter som barnen har.

RiFS-projektet ingår i Folkhälsoinstitutets regeringsuppdrag 2009 att utveckla en

nationell strategi för föräldrastöd. 2010 fick Folkhälsoinstitutet i uppdrag att fördela 10 miljoner kronor till två lärosäten som bedriver relevant forskning kring riktat stöd till föräldrar som har barn med funktionsnedsättning. Göteborgs universitet beviljades medel för ett treårigt projekt i samarbete med bl a Göteborgs stad och brukarorganisationer. En kartläggning genomfördes med telefonintervjuer och webbenkät riktad till föräldrar i Göteborg, Kungälv och Tjörn. Yrkesverksamma svarade på en webbenkät och deltog i fokusgrupper. Resultat bekräftar tidigare kunskap, men man fick också ny kunskap.

- Oklarheter kring ansvarsfrågorna för samordning o samverkan
- Rutiner för arbete med utvecklingsövergångar (skolstart, vuxenblivande m m) saknas eller har brister.
- Traditionella könsroller är starkare i dessa familjer
- Överrepresentation av föräldrar med låg utbildningsnivå
- Föräldrar födda utanför Sverige kände till betydligt färre insatser än föräldrar födda i Sverige,
- Föräldrar med ett mindre formellt nätverk behöver extra stöd från det formella nätverket.
- Föräldrarelaterade riskfaktorer: sämre hälsa, hög stressnivå, sämre ekonomi, minskat förvärvsarbete

Rättspraxis och rättssäkerhet inom myndighetsutövningen

Stadens riktlinjer inom funktionshinderområdet har reviderats och anpassats till gällande rättspraxis. Riktlinjerna beslutades av Kommunfullmäktige 2014-12-11. Anpassning av myndighetsutövningen till rättspraxis har skett inom ramen för den gemensamma plattformen för myndighetsutövning. Plattformen syftar till likabehandling, rättssäkerhet och ett professionellt bemötande. I myndighetsutövningen ska den enskildes behov sättas i centrum och delaktighet och inflytande säkerställas. I viss mån har rättspraxis skärpts t ex. när det gäller personkretsbedömning och rätten till personlig assistans. För några personer har det inneburit att beslut om insatser har omprövats och antingen upphört eller minskat i omfattning.

Välfärdens processer

Välfärdens processer med gemensamma arbetssätt i hela staden för att säkra kvalitet och den enskildes delaktighet och inflytande gäller även för funktionshinderverksamheten. (se fylligare beskrivning under äldreomsorg)

Jämställdhet

Fler män än kvinnor får insatser enligt LSS. Könskillnader kan i viss mån förklaras med att antalet män och pojkar med vissa diagnoser är fler än antalet kvinnor och flickor. Det går emellertid inte att utesluta att handläggare bedömer behoven hos män och kvinnor olika. (Socialstyrelsens lägesrapport 2014).

Ny forskning visar att flickor i förhållande till pojkar kan vara underdiagnosticerade, vilket kan påverka deras möjlighet att få LSS-insatser eftersom personkretsbedömningen grundas på läkare/expertutlåtande. I en rapport från Malmö konstateras att det behöver göras ytterligare granskningar ur flera perspektiv för att fastställa eventuella skillnader i bedömningar utifrån jämställdhet (Rapport "Jämställdhetsanalys av biståndsbeslut enligt SoL och LSS", Malmö stad 2013).

I Göteborg har fler män än kvinnor beslut om BmSS enligt LSS eller SoL, medan fler kvinnor än män har beslut om boendestöd enligt SoL i ordinärt boende.

Personal

Andelen av tillsvidareanställda inom verksamhetsområdet (myndighetsutövning och utförarverksamheter) som har anställning på heltid är 89 procent, en ökning med nästan 20 procentenheter sedan 2011. Endast en mindre del av ökningen, 3 procentenheter, har skett under 2014.

Andel av den arbetade tiden utförd av timavlönade har sedan 2011 minskat från 16,9 till 11,4 procent (exkl. anställda enligt PAN-avtalet, där arbetsgivaren inte förfogar över anställningsform). Minskningen sedan 2013 är 1,6 procentenheter.

Sjukfrånvaron är hög inom verksamhetsområdet. För oktober var denna 9,3 procent (+0,9 procentenheter jämfört med samma period förra året). En kontinuerlig ökning av sjukfrånvaron har skett under de senaste åren. Ökningen sker med drygt en halv procentenhet per år.

Personer med psykiska funktionsnedsättningar

I Göteborg har ca 2 100 personer över 18 år insatser enligt SoL på grund av psykisk funktionsnedsättning. Det tillkommer ett antal som har insatser enligt LSS fr.a. BmSS. Stadsledningskontoret bedömer att totalt ca 2 500-3 000 personer har insatser på grund av psykisk funktionsnedsättning. De vanligaste insatserna för denna grupp är boendestöd och BmSS. Personer med psykisk funktionsnedsättning har som regel inte rätt till daglig verksamhet enligt SoL. I Göteborg finns öppna aktivitetshus som erbjuder sysselsättning, social samvaro och i vissa fall arbetsinriktad rehabilitering. Social resursförvaltning är en stor utförare av boenden för personer med omfattande psykiska funktionsnedsättningar, ofta i kombination med samsjuklighet och hemlöshet.

Prestationsbaserade statsbidrag PRIO

PRIO grundas på årliga överenskommelser mellan staten och SKL och avser två områden, barn och unga med psykisk ohälsa samt (vuxna) med psykisk sjukdom/funktionsnedsättning med omfattande behov och komplicerad problematik. Personer med samsjuklighet t.ex. missbruk är särskilt prioriterade. Viktiga frågor när det gäller vuxna är arbete/sysselsättning, somatisk hälsa och att utveckla brukarmedverkan/inflytande på alla nivåer.

Inom ramen för PRIO i Göteborg finns en handlingsplan för aktiviteter så som utbildningar i evidensbaserade metoder och arbetsätt, inspirationsseminarier riktade till personal och chefer i staden och andra intressenter med olika teman som evidensbaserade metoder, barnperspektiv, anhörigperspektiv, folkhälsoinsatser.

En inventering genomfördes i alla stadsdelar 2013, 4 690 individer kartlades. Analysen visar bl.a. att majoriteten saknar meningsfull sysselsättning och har dålig somatisk hälsa. En gemensam analys tillsammans med AF och FK och brukarorganisationer kring arbete och sysselsättning har gjorts och ska följas av en gemensam handlingsplan.

Evidensbaserade metoder införs inom boende och boendestöd, och arbete/sysselsättning. De metoder som införs följer de rekommendationer som rankas högst i Nationella riktlinjer för psykosociala insatser för personer med schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd.

7 Kultur och fritid

Kulturnämnden ansvarar för stadens fyra museer, stadsbiblioteket, stödet till fria kulturlivet samt ansvarar för utvecklingen av stadens kulturpolitik. Park- och naturnämnden ansvarar bland annat för skötseln av stadens parker och grönområden, friluftsbaden och lekplatserna samt medverkar i strategisk stadsutveckling. Idrotts- och föreningsnämnden ansvarar för stödet till föreningslivet i form av bidrag och anläggningar samt förvaltar motionsanläggningar för allmänhetens besök. Liseberg AB:s är stadens största aktör inom turismen men också en park och anläggning för göteborgarna. Grefab förvaltar elva fritidsbåtshamnar för Göteborgs-, Partilles-, Ales- och Mölndals invånare. Valhallabadet tillhör Got Event AB men är en anläggning för motionssim och simträning. Nedanstående tabell visar verksamheternas totala intäkter och ger ett grepp om storleken på verksamheterna.

	Omsättning, jan-okt 2014, mnkr
Idrotts- och föreningsnämnden	109,9
Kulturnämnden	113,1
Park- och naturnämnden	496,4
Liseberg	970,1
Grefab	47,4

7.1 Resultat och slutsatser

Sammantaget bedöms nämnder och bolag klara sitt uppdrag enligt reglementen och ägardirektiv. Nedanstående tabell visar några prestationstal från området.

Nyckeltal kultur-fritid	jan-okt 2014	jan-okt 2013	jan-okt 2012
Antal medielån på bibliotek totalt, not 1	2 591 800	2 207 700	2 207 700
Antal besökare bibliotek, not 2	3 450 200	2 727 100	2 928 000
Museibesökare	496 800	619 100	651 600
därav barn/unga i procent	28,7	27,9	26,3
Elever i kulturskolan, totalt	7 300	7 200	7 600
därav pojkar	2 600	2 700	2 900
flickor	4 700	4 500	4 800
Anläggningsuthyrning för idrott/tim	230 600	220 400	228 500
Antal besökare bad, is, gym	1 275 200	1 116 500	999 600
Antal övernattningar i skolor	204 200	214 400	213 100
Antal lekplatser	288	286	283
Antal besök Trädgårdsföreningen	1 152 600	1 026 700	778 000
Antal gäster Liseberg, sommarsäsong	2 360 000	2 125 000	2 200 000
Antal fritidsbåtplatser i vatten	7 300	7 200	7 200
Antal besök Stadsteatern	87 300	84 000	89 700
därav barn och unga i procent	15,6	15,7	8,4
not 1 Bibliotek, bokbuss, e-media. Stadsbiblioteket stängt mars 2012-apr 2014. Fyra nischbibliotek tillkom under stängningstiden. Ett är kvar, 300m2, hela 2014 och 2015.			
not 2 Bibliotek och bokbussarna			

Ekonomin är i huvudsak stabil inom området. Stadsdelsnämndernas nettokostnad för enbart kultur blev under perioden + 0,8 procent (4,2 procent 2013). Siffran påverkas negativt av att kulturhuset Kåken flyttats över från befolkningsram till resursnämndsram inom Örgryte Härlanda. För fritid blev nettokostnaden 0 procent (-0,1 procent 2013). SDN Centrum och Askim-Frölunda-Högsbo har över tid minskat ramarna för kultur och fritid för att få nämndernas totala ekonomi i balans. Högst nettokostnadsutveckling för området hade SDN Angered och Västra Hisingen. För att effektivisera och erbjuda ett bredare utbud har Hisingens stadsdelsnämnder samordnat kulturskolan och resursnämndsuppdraget Ungdomssatsningen till Lundby. Röhsska museet som drivs av kulturnämnden har en liten rörlig budget och är beroende av intäkterna. Museet har delvis haft stängt vilket påverkat periodens resultat negativt, se vidare nedan. Sammantaget redovisar dock kulturnämnden ett positivt resultat för perioden. Göteborgs Stadsteater AB dras med underskott på grund av en för hög kostnadsvolym samtidigt som biljettpriserna hållits på en låg nivå i förhållande till andra större teatrar i landet. Statsbidraget som VG-regionen förfogar över har haft en låg uppräknings över flera år. Översyn har startat för att minska kostnadsmassan och öka intäkterna för att om ett till två år nå en ekonomi i balans. Underskotten finansieras av obeskattade reserver.

På kort sikt bedöms områdets aktörer kunna klara sina uppdrag även om oro finns framför allt inom stadsdelssektorn över att inte i tillräcklig omfattning kunna arbeta förebyggande exempelvis med fältarbete för att förebygga eller tidigt upptäcka drogmissbruk, kriminalitet m.m.

Kvalitetsarbete

För att belysa tillgängligheten vid stadens folkbibliotek och stadsbiblioteket har en undersökning genomförts som belyser användares och icke-användares tankar om vad som påverkar nyttjandet av biblioteken. En effekt av undersökningen blev att Stadsbiblioteket har ökat sitt öppethållande med 14 timmar per vecka samt att några stadsdelsbibliotek har ökat sitt öppethållande några timmar. Biblioteken undersöker även utformning av koncept "meröppet bibliotek", dvs. obemannat bibliotek, för att svara på besökarnas behov.

Park- och naturförvaltningen är certifierad enligt ISO 9001 och 1401 och fick gott betyg vid årets revision. Förvaltningen har påbörjat ett systematiskt kvalitetsarbete för lekplatser i form av servicegaranti och tätare säkerhetskontroller. Trädgårdsföreningen har fått utmärkelsen *Nordic Green Space Award*, en kvalitetsstandard för parker och grönområden samt utmärkelsen *Tripadvisers Certificate of Excellence* som är besökarnas bedömning av parken.

Liseberg genomför kontinuerligt gästenkäter samt mäter varumärkets betydelse. Nöjd gästindex är fortsatt högt. Säkerhetskontrollerna för åkattraktionerna är omfattande internationellt sett. På båda områdena sker kontinuerlig uppföljning med åtgärder.

Inom fritidsverksamheten i stadsdelsnämnderna används KEKS-modellen, en regional metod för uppföljning av vilken effekt fritids- och kulturverksamhet fått för ungdomar som deltar i kultur och fritidsaktiviteter. Det handlar bl a om ungas upplevelse av identitet, ansvarstagande, trygghet, inflytande m.m. Resultat och effekter av KEKS-undersökningarna har inte redovisats i nämndernas rapporter.

Idrotts- och föreningsnämnden har uppdragit åt SISU idrottsutbildarna att arrangera utbildningen *Säker förening under åtskilliga år*. Ett 30-tal föreningar är i år intresserade av certifiering. Nämnden har återkommande kundenkäter som i år bland annat resulterat i ny städstandard för omklädningsrum.

Väsentliga händelser i verksamheterna

Totala antalet elever i Kulturskolan har ökat jämfört med motsvarande period förra året, däremot har andelen pojkar minskat. El Sistema, som är en del av kulturskolan, ökar i omfattning. Kön till den frivilliga kulturskolan är drygt tusen barn/unga. Arbetet med uppdraget i budget 2015 att kön till kulturskolans ska byggas bort har börjat analyseras i stadsdelsdirektörsgrupp och sektorschefsgrupp tillsammans med kulturförvaltningen, Stadsteatern och stadsledningskontoret. För kulturskolan har regional samverkan påbörjats på Hisingen med målet att använda alla resurser effektivt och för att kunna erbjuda utökad utbud.

Antal museibesök minskar men andelen barn/unga ökar. Röhsska har haft två publika avdelningar samt auditoriet stängt en period på grund av vattenläckage och bristande skal- och brandskydd. Göteborgs stadsmuseum har haft färre besökare medan övriga museer redovisar en viss ökning. Analysen visar att museerna har svårt att nå besökarna sommartid.

Biblioteksbesökarna ökar eftersom stadsbiblioteket öppnades igen under april. Ökningen noterades särskilt under oktober. Antalet lån av böcker och media har ökat rejält mellan 2013 och 2014 fördelat relativt jämt mellan stadsdelsbiblioteken och stadsbiblioteket. Merparten av stadsdelsbiblioteken fortsätter att vara attraktiva mötesplatser. Sammantaget bedöms stängningen av stadsbiblioteket ha inneburit en injektion till stadens biblioteksverksamhet. Invånarna hittade till sitt lokala bibliotek och nischbiblioteket 300m² med sitt strategiska läge har blivit stadens näst största vad gäller besök. Den utlokaliserade personalen fick också byta erfarenheter med stadsdelsbibliotekens personal. Göteborgarna lånar mer per innevånare (6,8 lån/inv) jämfört med Malmö (5,9) och Stockholm (4,6) trots att Stadsbiblioteket hölls stängt under mätningen (källa: Kolada 2013).

Arbetet med filmutveckling och stöd till aktörer inom området är ett arbete som kulturnämnden påbörjat. En filmutvecklare samordnar stadens insatser. Branschen stärks med 2 mnkr i sökbart stöd till film och rörlig bild, 2 mnkr har avsatts till innovativa aktörer och bereds av Lindholmen Science Park.

Kulturnämndens enhet för Ung kultur har lett två av förstudierna inom ramen för 2021-arbetet på temat "Av och med unga". Frilagret för unga har etablerat sig inom sin målgrupp och antalet besökare har fördubblats till 37 100. *Unga ambassadörer*, som söker upp unga i stadsdelarna för att efterhöra deras önskemål på verksamhet, ingår i styrgruppen för Frilagret.

Stora Teatern, som enligt kulturnämnden ska utvecklas till stadens gästspelsscen, har fördubblat sina besökare sedan 2012 till 64 300, varav nästan 10 procent är barn och unga.

Lindås sporthall har färdigställts för 54,5 mkr plus leasing 3,3 mkr att jämföras med planerade 72,0 mkr. Konstgräsetableringar har genomförts enligt plan. Uthyrningen av idrottsanläggningarna har totalt ökat med 4,6 procent jämfört med samma period 2013 främst beroende på nya anläggningar. Antalet besökare till motions-, bad- och isanläggningar har ökat med 29 procent trots att Ruddalens isbana blockerats för träning och matcher flyttade från Heden, då den varma hösten inte möjliggjort isläggning där.

Antalet gästnätter vid idrottscenter har minskat trots fler arrangemang. Möjligen beror detta på att flera arrangörer efterfrågar högre standard vid övernattning.

Idrotts- och föreningsnämnden har gett sin förvaltning i uppdrag att arbeta för ökad simkunnighet. Tider reserveras i hallarna för simundervisning. Förvaltningen har startat

dialog med sektor utbildning på strategisk nivå för att undanröja hinder och öka måloppfyllelsen.

Verksamheten på Angereds Arena utvecklas positivt. Aktiviteter med olika träningspass har därför ökat. Läkare kan skriva ut Fysisk aktivitet på Recept (FaR) som behandling. Upplevelsen av den egna hälsan inför och efter genomfört FaR-program i tre månader följs upp. Drygt 85 procent av alla som genomfört programmet upplever en bättre hälsa, 20 procent upplever en stor förändring.

Den nya badpiren i Askim är färdigställd och upprustning av byggnader har genomförts av bland annat OSA-lag hos park- och naturnämnden. Upprustning och byggnation av lekplatser har följt plan. Under hösten har stormskadade badbryggor reparerats. Förberedelserna har gått planenligt för överföring av arbetsmarknadsenheten till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Liseberg har i tio år haft vikande besökstrend. I år har den brutits och andelen unga har ökat. Åkattraktionen Helix, artistutbudet och marknadsföringen har bidragit. Under året har verksamhetsövergångar från dotterbolagen till moderbolaget genomförts. Vid kommande årsskifte fusioneras Liseberg Restaurang AB med Liseberg AB.

Insatser för stadens strategiska utveckling

Liseberg har under året haft intensiva kontakter med Trafikverket och fastighetskontoret för att så noga som möjligt minimera effekten av byggandet av Västlänken genom nöjesparken. Bolaget har också påbörjat planeringen för södra området genom att ta fram visioner och bearbeta dem. Park- och naturnämnden medverkar i den strategiska stadsplaneringen för att säkerställa park- och grönområden. Även idrotts- och föreningsnämnden har engagerats i exempelvis Frihamnen.

Personal

Det råder viss svårighet att rekrytera rätt kompetens framför allt inom ingenjörsyrken. Detta medför svårigheter för idrotts- och föreningsnämnden och park- och naturnämnden att konkurrera med lönerna på privata marknaden.

Regeringen har aviserat att nuvarande statliga pensionsförordningen inom scenkonsten för pension och omställning för de yrken som inte kan arbeta till pensionsåldern upphör 1 januari 2015 och ska ersättas av kollektivavtal. Enligt regeringsbeslutet ska kostnaderna för systemet på sikt minska med 40 procent men ändå vara ett nollsummespel. Eventuella effekter för Stadsteatern är oklara.

Exempel på pågående utredningar/planering

- Kulturförvaltningen utreder i samverkan med stadsdelsnämnderna ett byte av system för bibliotekslån samt för inpassering när biblioteket är obemannat.
- Som en del av kulturprogrammet planeras kulturhus i Bergsjön och Backaplan.
- Arbete pågår med e-tjänst för ansökan och antagning till kulturskoleplats. Revidering av riktlinjer för kulturskolan närmar sig slutfasen.
- Fyra konstgräsplaner planeras för 2015.
- Idrotts- och föreningsnämnden har påbörjat planeringen av sporthall i Lunden och i fd Fixfabriken i Majorna. Torslandaskolans gymnastikhall har rivits och den nya sporthallen projekteras.
- Idrotts- och föreningsnämnden har startat en utredning om möjligheten att differentiera föreningsbidragen utifrån socioekonomiska faktorer. Även möjligheten att anpassa bidragen utifrån kvalitativa mått utreds.
- Bokningsdatabasen BIDA är under utveckling. Intresse finns hos

stadsdelsnämnderna att använda BIDA för bl.a lokalbokning och bidragsansökningar.

- Idrotts- och föreningsnämnden har kommunstyrelsens uppdrag att utreda inomhusbaden i de norra stadsdelarna. Utredningens resultat presenteras i nämndens budget för 2015. Redan nu rapporterar nämnden att Rannebergsbadet och Hammarkullebadet är i dåligt skick. Besöken har minskat med 54 procent på Rannebergsbadet och 30 procent på Hammarkullebadet, troligen genom att Angereds Arena attraherar de boende. Idrotts- och föreningsnämnden bedömer att det inte går att driva anläggningarna vidare utan ökat kommunbidrag.
- Stadsledningskontoret har kommunstyrelsens uppdrag att utvärdera finansieringsmodellen för Göteborgs Stadsteater AB och stadens museer. Motsvarande uppdrag finns hos VGR:s kulturförvaltning. Stadshus AB har engagerats eftersom Stadsteatern ingår i turism- och kulturklustret. Utredningsarbetet har nyligen påbörjats men beräknas vara slutfört före sommaren.

Överväganden om resursnämndsuppdrag

Frölunda simhall är resursnämndsuppdrag inom SDN Askim-Frölunda-Högsbo. Simhallen ligger integrerad i Frölunda kulturhus som drivs av lokalnämnden. Stadens övriga simhallar drivs i dagsläget av idrotts- och föreningsnämnden. Beslutet om bolagsöversynen innebar utredningsuppdrag om överföring av Valhallabadet till idrotts- och föreningsnämnden. Eftersom Frölunda simhall börjar bli gammal har lokalnämnden påbörjat en förstudie inför upprustning. Överväganden behöver göras över hur driften av Frölunda simhall ska utformas långsiktigt.

Ungdomssatsningen för 16-20-åringar tillkom efter Backabranden. Fem stadsdelar delar på 23,8 mkr under 2014 för verksamheten som är av skiftande slag. Mycket har förändrats i samhället sedan start och såväl resursnämndsuppdraget som verksamhetens målgrupp och innehåll behöver övervägas.

8 Bebyggelse och bostad

Vid detta rapporteringstillfälle uppmärksammas särskilt; strategisk planering, detaljplanering, bygglov, lantmäteri, mark- och bostadsförsörjning samt fastighets- och lokalförsörjning. Kärnuppdraget omfattar dock fler av stadens verksamheter.

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden men också Lokalnämnden, Förvaltnings AB Framtiden, Älvstranden Utveckling AB, Boplats AB och Higab AB har utifrån lagstiftning, sina reglementen och ägardirektiv samt andra policydokument utpekade roller för bostads- och bebyggelseutveckling. Byggnadsnämnden och Fastighetsnämnden har inom kärnverksamheten ansvaret för utvecklingen av bostäder och bebyggelse i hela staden. Förvaltnings AB Framtiden och Älvstranden Utveckling AB har att utveckla bebyggelse i avgränsade geografiska områden. Fastighetsnämnden, Higab AB, Förvaltnings AB Framtiden och Lokalnämnden ska även förvalta bebyggelse. Samtliga nämnder och bolag har till uppgift att stödja och förstärka stadens arbete med bostadsförsörjning och bebyggelseutveckling.

8.1 Resultat och slutsatser

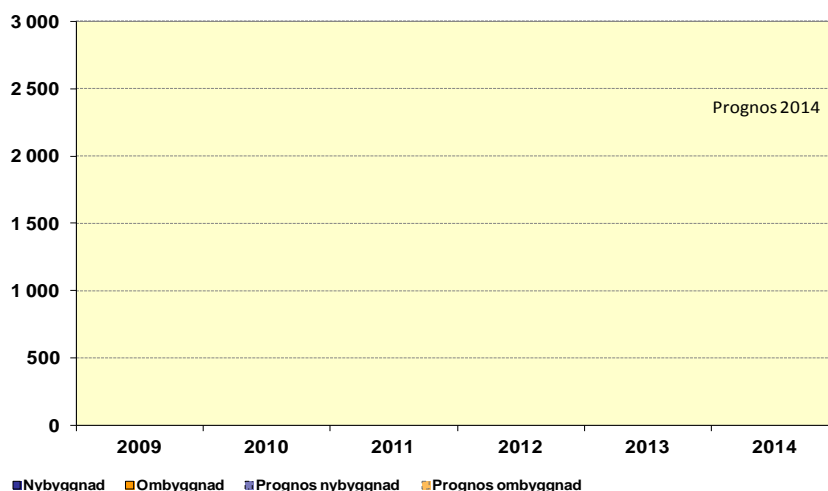
Färdriktningen för stadsutveckling och bostadsförsörjning går fortsatt åt rätt håll enligt beslutade målsättningar. Berörda nämnders och styrelser verksamhet är i enlighet med reglementen och ägardirektiv. Följsamhet gäller även mål och inriktningar i översiktsplan och andra styrdokument som t ex GR:s strategidokument "Hållbar tillväxt". Här finns också förbättringsområden beträffande planering och uppföljning särskilt beträffande social hållbarhet i stadsutveckling. Det pågår även utvecklingsarbete av såväl enskilda nämnder och styrelser som stadengemensamt i processen för social hållbarhet med namnet "Gör Göteborg mer jämlikt".

Planerings- och bostadsförsörjningsverksamheten har ökat genom höjda politiska målsättningar i bl a byggnadsnämnden och fastighetsnämnden samt ökade leveranser. Framöver är det viktigt att hålla jämn takt för att ge kontinuitet. Hög produktionstakt förutsätter även hög planeringsnivå.

Under 2011-2014 förväntas 11 550 bostäder i planer antas och ca 8 220 bostäder färdigställas, istället för målet om 10 000. Den planerade bostadsproduktionen väntas dock öka på sikt till en nivå om ca 3 800 bostäder per år.

Bostadsförsörjning har skett i alla stadsdelar även om bostadsbyggande i Angered har varit på en mycket låg nivå. Merparten av bostäderna har byggts i mellanstaden i linje med översiktsplanen och utbyggnadsstrategin. Ett omfattande bostadsbyggande har även skett i stadsdelen Askim-Frölunda-Högsbo.

Under perioden 2009–2014 kv 3 har totalt ca 10 700 bostäder färdigställts. Prognosen för 2014 är ca 2 000 färdigställda bostäder vilket är enligt fastighetsnämndens prognos i början av året.

Mellan 2006 och 2013 har stadskärnan ökat med 17 435 invånare, vilket är i enlighet med de reviderade mål som antagits i förbundsfullmäktige för Göteborgsregionen i juni 2013 om en ökning i regionkärnan med 45 000 boende och 60 000 arbetsplatser fram till 2030. Även målet för antalet arbetsplatser har nåtts, då det ökat med drygt 22 000. Om de långsiktiga målen ska kunna nås behövs dock en snabbare tillväxt av bostäder och arbetsplatser än de senaste åren. Genom att byggande kommer igång i t ex Centralenområdet, Gullbergsvass och Frihamnen bedömer stadsledningskontoret det möjligt att nå de långsiktiga målen, men utbyggnadstakten behöver öka.

Staden står inför stora och komplexa utmaningar i skarpt genomförandeskede i t ex Älvstaden samtidigt som annan stadsutveckling pågår och behöver utvecklas. För att strategier och färdplaner ska vara uppdaterade krävs bevakning av takt och genomförande samt fortlöpande dialog och avstämning mellan politiska nivå och förvaltnings- och koncernledning. En viktig del utifrån uppsiktsplikt är det arbete som pågår med att kvalitetssäkra investeringsbudgetar och exploateringsekonomin. Pågående arbete berör även frågor om kompetens och bemanning vid genomförande.

En nyckelfråga för att klara stadens utmaningar är säkerställande av kompetens och resurser. Både nämnder och styrelser framhåller i rapporteringen kompetensbortfall och svårigheter med att rekrytera personal, trots att aktiva åtgärder vidtagits inom flera verksamhetsområden.

Närmare 40 procent av fastighetsbeståndet inom Förvaltnings AB Framtiden är miljonprogrambebyggelse. Upprustningen inom Allmännyttan pågår enligt plan. Enligt Förvaltnings AB Framtiden finns inte något akut eftersatt underhåll, men vissa fastigheter har ett stort planlagt underhållsbehov de närmaste åren. Underhållsåtgärder har hittills skett i mer än 50 procent av miljonprogrammet. För att underlätta kvarboende efter renovering ges bl a kvarboenderabatter. Hyresgäster som inte kan/önskar bo kvar i sin lägenhet erbjuds annat boende i det aktuella bostadsområdet alternativt på annat håll inom allmännyttan. Vid detta rapporteringstillfälle kan inte anges hur stor andel av hyresgästerna som flyttat i samband med renovering. Förvaltnings AB Framtiden avser att ta fram sådana uppgifter. Dialog med hyresgästerna om renovering sker i första hand beträffande inre kvalitetsförbättringar.

Boverket har nyligen genomfört en studie om flyttmönster till följd av omfattande

renoveringar i hyresfastigheter och som visar att flyttningar i samband med renovering ligger runt 25 procent. Ofta börjar flyttningarna innan renovering är avslutad och fortsätter även efter. De som flyttar från en renoverad fastighet har en högre sannolikhet att flytta igen. Flyttningarna har ett klart samband med inkomst och de individer som har låga inkomster flyttar i högre grad än de med högre. Även barnfamiljer har en ökad sannolikhet att flytta året för renovering men inte före, vilket kan tyda på att de kan ha svårare att hitta alternativa boenden och att den sociala kostnaden för flytten är större. Sannolikheten att flytta är lägre i storstäderna vilket kan bero på bostadsmarknaden, där ett lägre utbud kan dämpa flyttningarna. Sannolikheten att flytta är också lägre i allmännyttan jämfört med privata ägare. Resultaten i rapporten bekräftar vad som framkommit i några tidigare undersökningar att det finns ett missnöje med renoveringar och hyresgästernas möjligheter att påverka processen är ofta små. Detta leder också till ökade flyttningar. Dock är det även många hyresgäster som vill ha renoveringar och det finns även en stor variation i hur fastighetsägare hanterar renoveringar.

Färdigställande av platser i förskolor och skolor under året är i linje med den långsiktiga planeringen. Men under 2014 har bland annat mottagande av nyanlända ökat och kommer att kvarstå på en hög nivå de kommande åren, vilket ökar behovet av platser framförallt inom grundskola men kan bli aktuellt även för gymnasieskolan. Det innebär att takten för att färdigställa platser för förskolor och skolor behöver öka. Inom verksamhetsområdet finns behov av ökad dialog mellan berörda nämnder för ökad samsyn kring den långsiktiga planeringen.

Strategisk planering och detaljplanering

Den strategiska planeringen är en förutsättning för att mål och utveckling av bostäder, verksamheter, service, infrastruktur och rekreation ska nås enligt översiktsplan och kommunfullmäktiges budget. Den strategiska planeringen ger förutsättningar för detaljplanering och genomförande. Stadsledningskontoret bedömer att de planerande nämnderna behöver stärka den strategiska planeringen med avseende på sociala aspekter och även uppföljningen av översiktsplanen med avseende på de sociala målen.

Planering för bostäder är en dominerande fråga och tendensen är allt större detaljplaner med stort bostadsinnehåll. Men även planeringen för infrastruktur och näringslivets behov är omfattande.

Målet att producera 3 500 bostäder i antagna/godkända planer i slutet av året.

T o m oktober har ca 1 200 bostäder i detaljplaner antagits/godkänts. Målet är höjt för de kommande åren till 4 000 bostäder i antagna/godkända planer. Under 2011–2014 förväntas 11 550 bostäder i planer antas av byggnadsnämnden. Planerna har haft en relativt god spridning över mellanstaden, de centrala förnyelseområdena och centrala Göteborg. Planerna bedöms ha god måluppfyllelse i förhållande till översiktsplanen, även de som ligger i kustnära områden, trots att tillgången till kollektivtrafiken inte är så god som översiktsplanen rekommenderar.

Det strategiska arbete som genomförs med klimatanpassningsåtgärder är avgörande för genomförande av planerad stadsutveckling. Åtgärderna omfattar bl a skydd mot höjda vattennivåer och effekter av ökat regn. Staden är väl förberedd, men Länsstyrelsen ställer stora krav på kommunen att klara att genomföra klimatanpassningsåtgärder och har överprövat två detaljplaner. Staden för dialog med Länsstyrelsen för att nå ökad samsyn och har även lämnat kompletterade underlag som nu har bedömts vara godkänt av Länsstyrelsen. Det innebär att detaljplan för Götaverksgatan har vunnit laga kraft och att detaljplan för Skeppsbron är godkänd men kan inte vinna laga kraft i detta läge på grund av att planen är överklagad. Staden och Länsstyrelsen behöver även gemensamt hantera andra målkonflikter som t ex berör buller, luftkvalitetsfrågor och strandskydd.

Målet är att alla detaljplaner ska konsekvensbedömas enligt sociala konsekvensanalyser (SKA) och barnkonsekvensanalyser (BKA). Formerna och kunskap om hur det kan ske utvecklas kontinuerligt. Bland annat undersöks hur en rutin kan se ut så att resultatet från SKA och BKA kan utläsas av detaljplanernas konsekvensbeskrivningar. Stadsdelarnas och andra facknämnders medverkan och lokalkännedom är en viktig del i utvecklingsarbetet.

Flera åtgärder har vidtagits av byggnadsnämnden, fastighetsnämnden och trafiknämnden för att kvalitetssäkra de gemensamma stadsutvecklingsuppdragen (GEM). Till exempel sker samordning av produktionsplanering med prioritering av planer, markanvisningar, fastställande av bostadsinnehåll samt trafiklösningar. Det innefattar tidig bedömning i förhållande till översiktsplanen och sociala/ekologiska konsekvenser enligt budgetmål samt numera även tidig värdering av ekonomisk genomförbarhet.

Bygglov, lantmäteri och geodata

Varje år tas beslut i 3 600-4 000 bygglovsärenden. 2013 beviljades 260 bygglov för nybyggnation av bostadshus i olika former. Omkring 50 rör flerbostadshus, 10 är tvåbostadshus och resterande avser enbostadshus. Byggloven för flerbostadshus är främst lokaliserade i centrala Göteborg, mellanstaden och de centrala förnyelseområdena, medan enbostadshusen är lokaliserade utanför dessa områden främst mot de kustnära områdena.

Under 2013 beviljades bygglov för ca 260 000 m² nya lokaler eller verksamheter. Någon minskning av bygglov till kontor, men ökning för industri och lager. Även bygglov till förskolor, skolor, BmSS har ökat från 2013. Tillkommande verksamhetsyta innebär att ca 5 000 nya arbetsplatser möjliggörs.

Lantmäteri är en viktig verksamhet för att skapa genomförbarhet i planerna. Årligen genomförs ca 400 förrättningar och andra lantmäteriuppgifter samt stöd för framtagande av detaljplaner, särskilt nybyggnadskartor. Resultatvolymen avseende förrättningar bedöms svara mot behovet.

Geodataprodukter såsom uppdaterade och korrekta kartor är en förutsättning för all stadsplanering. Löpande utvecklingsarbete pågår t ex har större detaljplaneprojekt visualiserats med 3D-modeller i olika planskeden och ökad tillgång till mobila enheter. Visualisering av planer är också ett led i att förbättra kommunikation och dialog med medborgarna.

Mark- och bostadsförsörjning

Det kommunala planmonopolet och markägandet är strategiska verktyg för att åstadkomma önskad stadsutveckling. Översiktsplanens inriktningar är utgångspunkt för bedömning av såväl lokalisering av markinnehavet som markens utnyttjande. Uppgiften är att utifrån bland annat planeringsmässiga förutsättningar möta behovet av mark för såväl bostäder och verksamheter som infrastruktur och kommunal service. Det förutsätter planering av markförsörjning, exploatering, upplåtelse och förvärv av mark samt förvaltning av mark och byggnader.

Markanvisning som strategiskt verktyg fortsätter att utvecklas: en revidering av markanvisningspolicyn har skett. Älvstranden Utveckling AB och fastighetsnämnden har utvecklat en gemensam markanvisningsprocess som innebär att fastighetsnämnden är ingången för aktörer som vill bygga på kommunal mark oavsett om marken ägs av kommunen eller Älvstranden Utveckling AB.

Nyligen har markanvisning lämnats till två exploatörer där Förvaltnings AB Framtiden är en av dem som ska bygga bostäder i Frihamnen till lägre hyra. Modellen prövas nu med målsättningen att på sikt användas vid fler marktilldelningar. Ett annat exempel är ett pilotprojekt där markanvisning getts med sociala kvalitetskrav till en exploatör som ska bygga miljö- och klimatanpassade kontorslokaler i Gårda. De sociala kvalitetskraven omfattar bl a insatser som kan vara stöd för ungdomar och unga vuxna i utbildning och för deras förankring i arbetslivet.

För att bättre möta näringslivets önskemål om planlagd mark pågår utveckling av nya verksamhetsområden längs norrleden för industri, blandade verksamheter och logistik. Även en ny modell prövas där försäljning av planlagd mark sker till projektutvecklare som ställer i ordning marken, bygger och hyr ut färdiga lokaler till mindre och medelstora företag.

I Göteborg fanns det knappt 269 000 bostäder vid slutet av 2013. Drygt hälften av alla bostäder var hyresrätter, varav allmännyttan utgör strax under hälften, 26 procent bostadsrätter och 19 procent äganderätter (småhus). Av hyresrätterna är 9 700 studentbostäder och 6 000 äldreboenden eller bostäder för personer med funktionsnedsättning. Bostäder byggda sedan 2001 utgör sex procent av alla bostäder. Tillskottet från nyproduktionen innebär därmed en långsam men kontinuerlig förändring av det totala bostadsbeståndet.

Antalet färdigställda bostäder förväntas uppgå till ca 8 220, istället för målet om 10 000 bostäder under mandatperioden. Det främsta skälet till att målet inte nås är en effekt av finanskrisen och lågkonjunkturen 2008/2009 som innebar att färre bostäder påbörjades under år 2009, något som direkt påverkat antalet färdigställda bostäder under såväl 2010 och 2011. Därutöver kan stadsledningskontoret konstatera att de bedömningar som gjordes i början av 2000-talet av det långsiktiga bostadsbehovet varit för lågt, vilket också påverkat måluppfyllelsen. Vid den tidpunkten fanns ca 2 000 lediga lägenheter vilket kan ha påverkat bedömningarna.

Förvaltnings AB Framtiden har uppdraget enligt ägardirektivet att bidra till stadens bostadsförsörjning. Under 2014 kommer 306 bostäder, varav 290 hyresrätter och 16 bostadsrätter vara inflyttningsklara. Under 2015 är prognosen 535 hyresrätter och 63 bostadsrätter och egna hem, vilket ger goda förutsättningar för att på sikt nå målet om 1 200 bostäder per år. Koncernens målbild är att 2019 uppnå en nivå om 1 000 hyresrätter per år.

De åtgärder som görs idag för att möta bostadsbehovet ger resultat men först på längre sikt. Prognosen för kommande år visar en successiv ökning till en nivå om 3 800 bostäder per år för perioden 2019 och framåt. Därutöver har beslut om ytterligare åtgärdspaket skett för att bättre möta bostadsbehovet. Målet är att få fram 7 000 bostäder fram till 2021, utöver planerad bostadsvolym. Sammantaget innebär planerade och tillkommande uppdrag att inom relativt kort tid skapa förutsättningar för ett bostadsbyggande om ca 4-5 000 bostäder per år, vilket innebär stora utmaningar för stadens verksamheter. För att målsättningarna ska klaras måste också de marknadsmässiga förutsättningarna finnas.

Det är komplext att bedöma hur stort bostadsbehovet och efterfrågan på bostäder är. Utgångspunkter för beräkningarna, befolkningsmässiga eller marknadsmässiga skiljer sig åt och ger olika resultat. I förslag till riktlinjer för bostadsförsörjning i Göteborg, som tagits fram av fastighetsnämnden, görs en djupgående analys om behovet på bostadsmarknaden. Grovt anges behovet till 3-4 000 bostäder per år, vilket är det högsta i Göteborg sedan miljonprogrammet. Vidare har nämnden utrett förutsättningar för ökad

bostadsproduktion till 5 000 bostäder per år samt som alternativ 3 000 respektive 10 000 bostäder per år. I utredningen har även ingått att belysa vad som krävs för att behålla produktionstakten vid en lågkonjunktur. De båda underlagen ger förutsättningar för initiativ och långsiktig planering beträffande bostadsförsörjning i Göteborg.

Enligt plan- och bygglagen har kommunen ansvar för att åtgärda enkelt avhjälpna hinder i stadens publika lokaler och offentliga miljöer. Kommunstyrelsen har även gett uppdrag under 2011 att samtliga enkelt avhjälpna hinder ska åtgärdas. I uppdraget ingår att information om tillgänglighet ska finnas på stadens webbplats. Ansvar för att inventering sker och åtgärder vidtas ligger hos respektive nämnd och styrelse. Fastighetsnämnden har uppdrag att vara processledare för det angivna målet.

Idag är 80 procent av stadens totalt 3 100 verksamhetslokaler och offentliga platser inventerade när det gäller tillgänglighet och knappt 40 procent av tillgänglighetsinformationen har publicerats på webbplatsen. Inventeringen väntas vara klar i slutet av 2015. Vid motsvarande mätning 2013 var ca 50 procent av lokalerna inventerade. Merparten av fackförvaltningarna som deltar är klara med inventeringen. Hos social resursförvaltning kvarstår inventering av hälften av lokalerna. Av stadsdelarna är fyra SDN klara, fyra har 30 procent kvar att inventera och två SDN har 60 procent kvar att inventera. Frågan behöver prioriteras högre hos de nämnder som har inventering kvar att genomföra.

Fastighetsförvaltning och lokalförsörjning

I stort hålls stadens unika kulturmiljöer och byggnader i gott skick genom planerat underhåll och särskilda vård och underhållsplaner. Kulturnämnden har i rapporteringen angett att ett upprustningsbehov av bl a Rhösska museet är särskilt angeläget. Higab AB har inlett en förstudie. Bolaget har även särskilda uppdrag såsom att uppföra en ersättningsarena för Rambergsvallen. Projektet följer enligt plan och beräknas vara klart fram till sommaren 2015.

Som en följd av kommunfullmäktiges beslut med anledning av bolagsöversynen har Higab AB med tillhörande dotterbolag uppdrag att ta fram förslag som syftar till renodling och effektivare utnyttjande av fastighetsbeståndet. I uppdraget ingår att se över ägardirektiven och ta fram förslag som avser förutsättningar för effektivare samarbete och gemensamma funktioner. För närvarande pågår arbete med att planera och tidssätta uppdragen vilket förväntas vara klart i slutet av 2014.

För stadens långsiktiga planering av verksamhetslokaler beträffande förskola och skola, äldreomsorg och boende med särskild service (BmSS) har lokalsekretariatet tagit fram en lokalförsörjningsplan fram till 2025. För förbättrad planering av behovet införs ett nytt IT-stöd gällande lokalförsörjningsplanering gemensamt med stadsdelarna som bygger på befolkningsprognoser, mätning beträffande utfall av elever och barn samt verksamhetsplaner. Systemet tas i drift under 2015.

Färdigställande av platser i förskolor och skolor under året är i linje med den långsiktiga planeringen. Men under 2014 har mottagande av nyanlända ökat och kommer att kvarstå på en hög nivå de kommande åren, vilket ökar behovet av platser framförallt inom grundskola men kan bli aktuellt även för gymnasieskolan. Det innebär att takten för att färdigställa platser för förskolor och skolor behöver öka. På kort sikt kan förskolors och skolors behov av platser ordnas genom inhyrning och tillfälliga paviljonger. Det finns även viss beredskap att hantera akuta behov enligt lokalsekretariatet.

Under året har 696 platser färdigställts för förskolor. Återstående platser för innevarande år färdigställs under 2015 tillsammans med tidigare planerade platser för nästa år. När det gäller skollokaler har fem inhyrningar skett för grundskola och en för gymnasieskolan under 2014. Inga större skolprojekt kommer att bli klara under året men det pågår ett antal stora om-, till- och nybyggnationsprojekt som beräknas färdigställas under perioden 2015-2018. Projekten på Annedalsskolan (Majorna-Linné) och Bergsgårdsskolan (Angered) ligger närmast i tiden och förväntas färdigställas under 2015. När det gäller gymnasieskolan har en inhyrning skett under året och en förstudie pågår kring hur lokalerna kan användas mer effektivt vid Hvitfeldtska gymnasiet. Nybyggnation av gymnasieskolor är inte aktuellt för närvarande.

Beträffande boende med särskild service (BmSS) är behovet fortsatt stort. Under 2014 färdigställs 72 bostäder (BmSS) i 12 olika objekt. För att balans mellan efterfrågan och tillgång ska nås de kommande åren behöver planeringsnivån höjas. Se vidare under beslutat och slutsatser för funktionshinder i avsnitt 6.1.

Stadsledningskontoret ser behov av ökad samsyn och helhetssyn mellan berörda nämnder i den långsiktiga planeringen för verksamhetslokaler. Det behövs även mer samordning för ökad kostnadseffektivitet och bättre resursutnyttjande. Bland annat lokalsekretariatet arbetar vidare med att stärka samarbetet mellan berörda förvaltningar och stadsdelsförvaltningar.

9 Trafik

Kommunens kärnverksamhet vad det gäller trafik har definierats som att kommunen ska skapa förutsättningar för medborgarna och näringslivet att transportera sig inom ramen för god trafiksäkerhet och minskade miljöstörningar.

Det är många aktörer, utöver kommunen, som har ansvar inom trafikområdet. Olika delar av transportsystemet i Göteborg finansieras, planeras, förvaltas och byggs av de olika aktörerna - kommunen, regionen och staten. Behovet av mobilitet har ett starkt samband med stadens och regionens strukturer och utveckling. Transportinfrastrukturen är en förutsättning för att kunna bygga den attraktiva staden och för att kunna hantera centrala frågor som miljö, klimat, tillväxt och bostadsförsörjning.

Denna uppföljning omfattar trafiknämnden och färdtjänstnämnden.

9.1 Resultat och slutsatser

Ökad genomförandetakt inom stadsutvecklingsområdet

Inom stadsutvecklingsområdet står staden inför en ökad genomförandetakt av planer i samverkan med bland annat Trafikverket som en kraftfull aktör. Detta ställer krav på stadens organisation, bemanning och kompetens samt interna och externa samordning. Trafikkontoret visar i sin rapportering svårigheterna med att hitta kompetens inom tidiga planeringsskedet, detaljplaneverksamheten samt kvalificerade projektledare inom området projektera och bygga. Detta riskerar att få konsekvenser för att staden ska klara av de många gånger komplexa projekten som ska genomföras. Genomförbarhet och ekonomiska bedömningar behöver klargöras i ett tidigare skede. Trafiknämnden framför också den viktiga slutsatsen att det är det spännande uppdraget inom samhällsbyggnadsområdet, att medverka i stadsutvecklingen, som gör staden till en attraktiv arbetsgivare.

Ett samordnat arbete, KomFram Göteborg, tillsammans med Trafikverket och Västtrafik, startas för att säkra en hög tillgänglighet för människor och gods i samband med den byggaktivitet som kommer att ske med start 2016 och som har stark påverkan på trafik och framkomlighet.

Regeringen beslutade den 1 juli 2014 att en särskild utredare, som ska fungera som förhandlingsperson, ska ta fram förslag till principer för finansiering samt förslag till en utbyggnadsstrategi för nya stambanor för höghastighetståg mellan Stockholm och Göteborg/Malmö m m, den så kallade Sverigeförhandlingen. Utöver stambanorna ska också ökat bostadsbyggande och cykelfrågor behandlas. Detta har stor betydelse för Göteborgs behov av ett ökat bostadsbyggande och en utvecklad infrastruktur. Sverigeförhandlingen har en tydlig regional dimension för förbättrad och resurseffektiv arbetspendling.

En angelägen fråga för staden, med en regional dimension, är behovet av bussdepåer. Stadsbyggnadskontoret, Trafikkontoret och Fastighetskontoret behöver i samverkan med regionala aktörer verka för depåer på kort och lång sikt. Befintliga depåer i Gullbergsvass och Frihamnen ligger i områden som ingår i planerna för Centrala Älvstaden och som inom snar framtid kommer att tas i anspråk för utveckling av blandad stadsbebyggelse.

Den nya kollektivtrafikmyndigheten har kommit igång. Förslag finns på ny organisering av delregionalt kollektivtrafikeråd i Göteborgsregionen där strategiska kollektivtrafikfrågor lyfts för att stärka sambandet regional planering och infrastruktur. Förslaget innebär att Förbundsstyrelsen utser representanter till VGR:s regionala kollektivtrafikeråd. GR:s styrgrupp för miljö och samhällsbyggnad får i uppdrag att vara

beredande till det delregionala kollektivtrafikrådet i Göteborgsregionen. Strategiska kollektivtrafikfrågeställningar lyfts även till förbundsstyrelsen. Förslaget är för närvarande på remiss hos berörda myndigheter och kommuner.

Förändrad färdmedelsfördelning

Under årets första nio månader pekar stämplingsstatistiken på ett minskat resande i Göteborgs stadstrafik med 4 procent jämfört med samma tidsperiod förra året. Spårvagnsresandet har minskat med 8 procent medan bussresandet har varit oförändrat. Resandet med båt har ökat med 12 procent under samma tidsperiod. Västtrafik påpekar att beräkningen av antalet delresor med spårvagn är osäker eftersom stämplingsbenägenheten är väldigt låg. Undersökningar visar på en stämplingsbenägenhet på 17 procent. Stämplingsbenägenheten avser hur stor andel av resenärerna som registrerar sitt färdbevis vid påbörjad resa (oavsett om de har giltigt färdbevis eller inte). Det ska alltså inte förväxlas med så kallad "fuskåkning", som är en betydligt lägre andel.

Under de först nio månaderna har biltrafiken i Göteborg ökat med 3-4 procent jämfört med samma tidsperiod förra året. Ökning av trafiken ses även nationellt och är för den senaste 12-månadsperioden 2,5 procent. Vad ökningen beror på är svårt att säga men det finns en rad tänkbara faktorer som en förbättrad konjunktur och lägre bränslepriser.

Tidigare rapportering av cykeltrafikutvecklingen för kvartal 2/2014 innehöll ett beräkningsfel, tidigare rapporterad ökning på 29 procent ska vara en ökning med 9 procent. Beräkningsfelet berodde på att två veckor i juni dubbelräknades vid cykelräknestationerna. Två veckors dubbelräknade passager ger så stora skillnader eftersom det är få mätpunkter och dubbelräkningen har skett under en period med höga cykelflöden.

Cykelolyckorna har ökat. Antalet skadade cyklister varierar något över åren. När det gäller skadade i singelolyckor tycks det vara ett större antal skadade under första halvåret 2014 jämfört med föregående år och störst är förändringen i gruppen måttligt skadade. Även om det är ovanligt att personer omkommer i singelolyckor har en cyklist omkommit under första halvåret 2014.

Gröna transporter

Miljöanpassningen av fordonsflottan har tagit stora steg framåt. Från januari till september 2014 registrerades 2 411 nysålda miljöbilar, en fördubbling jämfört med samma period 2013. Miljöbilar utgör 20 procent av nyregistrerade personbilar i Göteborgs kommun jan-sept.

Trafikkontoret arbetar tillsammans med *Göteborgs godsnätverk* med att utveckla samordnad varudistribution i tätort med elfordon. Detta är en optimeringsåtgärd för att minska antalet fordonsrörelser till butiker och kontor som då resulterar i ökad samhällsnytta men också ökad service till näringsidkarna.

Drift och underhåll

Ökade volymer i samband med utvidgningar och nyexploateringar samt ökade krav vid utformning av gator och torg leder till ökade kostnader för drift och underhåll av det offentliga rummet. Samtidigt har kostnadsutvecklingen inom branschen varit betydligt högre än för samhället i övrigt.

Trafiknämnden lägger över en halv miljard per år på drift och underhåll. Av budgeterade medel är 50 procent tillsyn och skötsel. 20 procent går till reparationer och 30 procent till planerat underhåll.

Oförutsedda händelser

Trafikkontoret lyfter fram att det finns risker, framför allt kopplat till att det inte finns något utrymme för att hantera oförutsedda händelser, främst inom drift- och underhållsverksamheten och oförutsedda händelser beroende på väderförhållandena.

Försäkringsfrågor är en angelägen fråga med tanke på de komplexa stadsbyggnadsprojekt som staden står inför. Stadsledningskontoret menar att staden behöver arbeta mer med försäkringsfrågor med tanke på bland annat risk för intäktsförluster och ökade kostnader för kollektivtrafik.

Färdtjänsten

Resandet med färdtjänsten ökar, som en följd av den politiska inriktningen att öka möjligheten att få fler resor i sitt grundtillstånd och att kunna ansöka om extra resor. Efter 10 månader har antalet färdtjänstresor till och med oktober har ökat med 8,2 procent jämfört med samma period 2013. Det betyder 39 000 fler utförda färdtjänstresor än budgeterat och 36 000 fler resor än föregående år. Prognosen visar totalt 575 000 vid årets slut. 2013 utfördes 536 000 resor.

För 2015 bedömer färdtjänsten att ekonomin kommer att klara detta men kommer på sikt 2016-2017 att bli en svår utmaning. Hur ekonomin och verksamheten kommer att utvecklas är en stor fråga för färdtjänsten framöver. Resenärer är överlag nöjda med verksamheten men det finns områden där det brister, t ex att bilarna inte kommer i tid och förarnas bemötande.

Färdtjänstförvaltningen har sedan flera år en strategi att färdtjänstresor i möjligaste skall flyttas över till flexlinjen. Målet för 2014 är att 31,7 procent av färdtjänstresenärernas resor ska ske i flexlinjen. Antalet resor med flexlinjen har ökat med nästan 2 000 eller 1 procent. En desto större ökning av resande har dock skett i den ordinarie färdtjänsttrafiken. Andel resor färdtjänstresenärerna gjort med flexlinjen har därför minskat från 30,7 procent under 2013 till 29,6 hittills i år. 2012 var siffran 30,4 procent och 2011 var den 27,5 procent.

Färdtjänstförvaltningen samarbetar med trafikkontoret angående att minska förbrukningen av fossila bränslen.

10 Klimat och miljö

Miljö- och klimatnämnden, Kretslopp och vattennämnden men också bolag som Gryaab AB, Renova AB och Göteborg Energi AB, har utifrån olika perspektiv och genom sina reglementen och ägardirektiv utpekade roller för stadens hållbara utveckling inom miljö- och klimat området. För t.ex. miljö- och klimatnämnden ligger det helt inom kärnverksamheten medan andra nämnder och bolag har till huvuduppgift att producera tjänster och produkter inom bl.a. avfallshandling, vatten och avlopp samt energi. Miljöaspekten i den delen av kärnverksamheterna har olika tydlighet i uppdragen. Exempel på andra nämnder med koppling till stadens miljö- och klimatarbete är Park- och naturförvaltningen och konsument- och medborgarservice.

10.1 Resultat och slutsatser

Tillsyn är en viktig del i miljöarbetet

En primär uppgift för miljö- och klimatnämnden är myndighetsutövning med stöd av framför allt miljöbalken och livsmedelslagstiftningen. Livsmedelsavdelningen har förändrat sina kontrollbesök till en mer reviderande metodik vilket innebär att i större utsträckning se om företagen har ett systematiskt sätt att arbeta för att minimera de risker som finns i verksamheten. Inom miljö- och klimatnämndens miljöbalkstillsyn pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att tillsynen ska vara effektiv och rättssäker. Exempel på detta är arbetet med riktad/förebyggande fastighetsägartillsyn som ett försök att förhindra att problem uppstår i inomhusmiljön, vilket i förlängningen leder till färre klagomål på bostadsmiljö. Specifika tillsynsveckor är ett annat exempel på effektivisering av tillsyn och inom avfallshandling har miljöförvaltningen samarbetat med Polisen, Länsstyrelsen och Tullen. Genom tillsynsprojektet Energieffektiva företag i väst har miljöförvaltningen haft ett bra samarbete med energi- och klimatrådgivarna på konsument- och medborgarservice. Tre nya e-tjänster blivit klara, t ex anmälan om värmepump och bergvärme, och man beräknar att ytterligare fem kommer att bli klara under året.

Vatten, avlopp och avfall

Klimatförändringar kan medföra flera olika effekter på VA-nätet, t ex. försämrad dricksvattenkvalitet, källaröversvämningar, nödavledning och energiförbrukning påverkas av mängden nederbörd och vattnets temperatur. Kvaliteten på dricksvattnet i Göteborg är god och omfattande långsiktiga åtgärder pågår och planeras för att öka säkerheten. Klagomålen på lukt och smak har dock varit mycket fler än vanligt, 178 jämfört med 86 år 2013, på grund av den höga vattentemperaturen i somras. Göteborgs utläckage av dricksvatten är högt i jämförelse med Sverigesnittet och åtgärder vidtas för att minska läckaget men ännu syns inga varaktiga trender.

Den hittills låga nederbörds mängden i år har varit positivt för källaröversvämningar och energiförbrukning. Däremot har oktober varit mycket regning vilket t ex har lett till en del nödavledning av spillvatten. Långsiktigt bedöms förnyelsetakten på avloppsledningsnätet behöva öka till 0,25–0,3 procent från dagens nivå om 0,17 procent. En del av det planerade underhållet har fått anpassas till stadens exploatering och inte till de ledningar som har sämst kondition.

	Mål på lång sikt	Prognos 2014	Utfall 2013	Utfall 2012	Utfall 2011
Läckage (m3 per km ledning och år)	14	21,6	21,6	19,8	19,7
Antal källaröversvämningar (st.)	40	-	207	53	196

Mängden tillskottsvatten som behandlas på Ryaverket är ökande, andelen är också hög

jämfört med Sverigesnittet. En bred dialog inom staden pågår liksom flera projekt som syftar till att få till en minskning av tillskottsvattnet. Om inte mängden minskar kan kompletterande reningsanläggningar behövas, Gryaab har under året lämnat in en begäran om markanvisning till fastighetskontoret.

Driftresultaten för avloppsreningen har varit goda. En ny anläggning för kväverening kommer att tas i drift under 2016 för att klara framtida krav. Det finns starka kopplingar mellan reningsresultat och tillskottsvatten enligt ovan.

Dagvatten i bebyggd miljö hanteras i stadens planering och förvaltning med utgångspunkt bland annat från den egna handboken "Dagvatten så här gör vi". Ansvarsfrågor bl.a. kring anläggningar och drift är däremot inte helt lösta. Ansvarsgränser och samverkansmöjligheter med ansvariga för såväl privat mark som allmänna platser och väghållning behöver klargöras. Under året har det fattats beslut om att ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för vatten och klimatanpassning, arbete kommer att ske i samverkan mellan de planerande förvaltningarna.

Avfallsmängderna (säck- och kärllavfall) fortsätter att minska, dock i en långsammare takt än tidigare år, och beräknas bli lägre än budget. Insamlingsarbetet, för kretslopp och vatten, mätt som utställd behållarvolym ökade med 1,4 procent mellan oktober 2013 och oktober 2014. Renova rapporterar dock att avfall till sortering ökar vilket de anger är en konjunkturmätare. Dessutom ökar grovavfallet från både hushåll och verksamheter och där är det främst tryckimpregnerat trä.

Klimat och energi

Göteborgs Energis volym levererad fjärrvärme understeg periodens budget, främst beroende på varmt väder under årets första kvartal. El producerad vid Rya kraftvärmeverk understeg periodens budget, vilket även årsprognosen indikerar, beroende på dels den varma inledningen på året och dels fortsatt förväntade låga elpriser som inte gör det lönsamt att utnyttja produktionskapaciteten där. Renova producerar mer el och värme än budgeterat och effektivitetsmättet energi per transporterat ton avfall visar också på en positiv trend. Av Göteborgs Energi producerad volym vindkraft beräknas för helåret bli i nivå med budget.

Flera av stadens verksamheter arbetar för att öka produktionen av biogas. För Göteborgs Energi har dock biogasproduktionen underskridit budget samt att helårsprognosen har sänkts. Den främsta förklaringen är GoBiGas då någon leverans av biogas inte beräknas ske under år 2014.

(GWh)	Utfall oktober 2014	Budget oktober 2014	Prognos 2014	Budget 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Biogas från Göteborgs Energi, inklusive Ryaverket	120	214	149	258	141	118
Biogas från Ryaverket			70	70	67,7	67,3

Som jämförelse till biogasproduktionen i tabellen ovan förväntas GoBiGas producera 160 GWh när anläggningen tas i drift. 1 700 GWh biogas producerades i Sverige år 2013 varav ca 278 GWh kom från Västra Götalandsregionen. Produktionen ökar i regionen men tyvärr går inte den regionala efterfrågan upp i samma takt.

Under perioden har insamlingen av matavfall ökat med 9 procent jämfört med

motsvarande period 2013. Det förädlas till biogas på anläggningar i regionen efter att ha passerat Renovas förbehandlingsanläggning. Matavfallet genererar knappt 12 GWh biogas per år. För att öka uttaget av biogas per insamlad mängd avfall har kretslopp och vatten i samarbete med Renova gjort en förstudie på en torrrottningsanläggning. Förstudien visar att den skulle kunna ge 70 procent mer biogas per insamlad mängd avfall.

Utländsk biogas som erhåller produktionsstöd i hemlandet, kan importeras via naturgasnätet och säljas i Sverige. Ett beslut från Energimyndigheten att biogas importerad via naturgasnätet inte ska erhålla skattebefrielse i Sverige är överklagat. Utöver det så kan ev den skattebefrielse som utlovats gälla till 2020 stoppas redan vid utgången av 2015 då EU inte vill godkänna den. Detta skulle ge mycket stora effekter på branschen då stora investeringar är gjorda och det riskerar att få påverkan på stadens målsättningar. Staden bör verka för ett undantag från EU:s bestämmelser till dess att ett lämpligt alternativt stöd för biogasen finns på plats.

Rötresten från matavfallet är av sådan kvalitet att den kan återföras till jordbruket som gödselmedel. Gryaabs produktion av REVAQ-certifierat slam har de senaste åren ökat och uppgår hittills under 2014 till 11 000 ton vilket är något bättre än det egna målet samt en ökning med föregående år om 3 300 ton.

I september beslutade kommunfullmäktige om ett klimatstrategiskt program som även innehåller stadens energiplan. För framgång i stadens klimatarbete är det viktigt att stadens verksamheter inkluderar strategierna i ordinarie verksamhet. Miljö- och klimatnämnden följer årligen upp stadens energieffektiviseringsstrategi. Enligt nämndens analys är energieffektiviseringstakten inom fastigheterna inte tillräcklig. Som en miljöprogramsåtgärd pågår en utredning om kalkylförutsättningar för stora energireoveringar som visar att frågan är komplex och att den hanteras olika bland stadens aktörer. Miljöförvaltningens slutsats är att det inte finns en lösning utan staden behöver arbeta på flera områden för att driva arbetet framåt. Förvaltnings AB Framtiden konstaterar att genom effektiviseringar och omställningar till fjärrvärme har koldioxidbelastningen från Framtidens verksamhet minskat. Sedan 1990 har Framtiden effektiviserat sina fastigheter med en minskning av energianvändningen per kvadratmeter med 35 procent. Som ett led i att uppfylla stadens mål att öka energieffektiviteten till 2020 driftoptimeras lokalförvaltningens fastigheter. Ett första resultat visar att de sparar 6 procent el och 8 procent värme.

Klimatprogrammets strategier bör föras in i ett tidigt skede i stadsutvecklingsarbetet. Step up är ett pågående Smart Citiesprojekt som handlar om hur energifrågan kan länkas samman med stadsutvecklingsfrågan, framför allt i den fysiska planeringen. En tanke i projektet är att försöka implementera klimatprogrammets intentioner i arbetet med Älvstaden.

Kundnöjdhet och kvalitet

Avfallsinsamlingen hos göteborgarna fungerar väl. Entreprenörerna utför sitt insamlingsarbete med rekordfå klagomål (452 jämfört med 1 341 under samma period 2013). Renova samlar in avfall hos flera andra delägarkommuner också, med ökande kvalitet.

Kunder och brukares nöjdhet med servicen inom vatten, avfall och energi är generellt relativt hög. Flerbostadshusägare är dock något mindre nöjda med avfallshanteringen än andra kundgrupper. 65 procent anser att de är nöjda eller mycket nöjda, vilket är i nivå med förra året, och bara 2 procent säger att de är missnöjda. Kretslopp och vatten uppmärksammar detta och har fokus på flerbostadshusägare där man t ex i ett projekt i

samverkan med Förpacknings- och tidningsinsamlingen arbetar för att få ökad fastighetsnära insamling för att få ökad återvinning. Ökad tillgänglighet är också viktig då det ger en ökad nöjdhet.

	Prognos 2014	Utfall 2013	Utfall 2012	Utfall 2011	Utfall 2010
Klagomål på avfallshämtning i Göteborg (st)	675	1 507	2 750	2 047	1 521

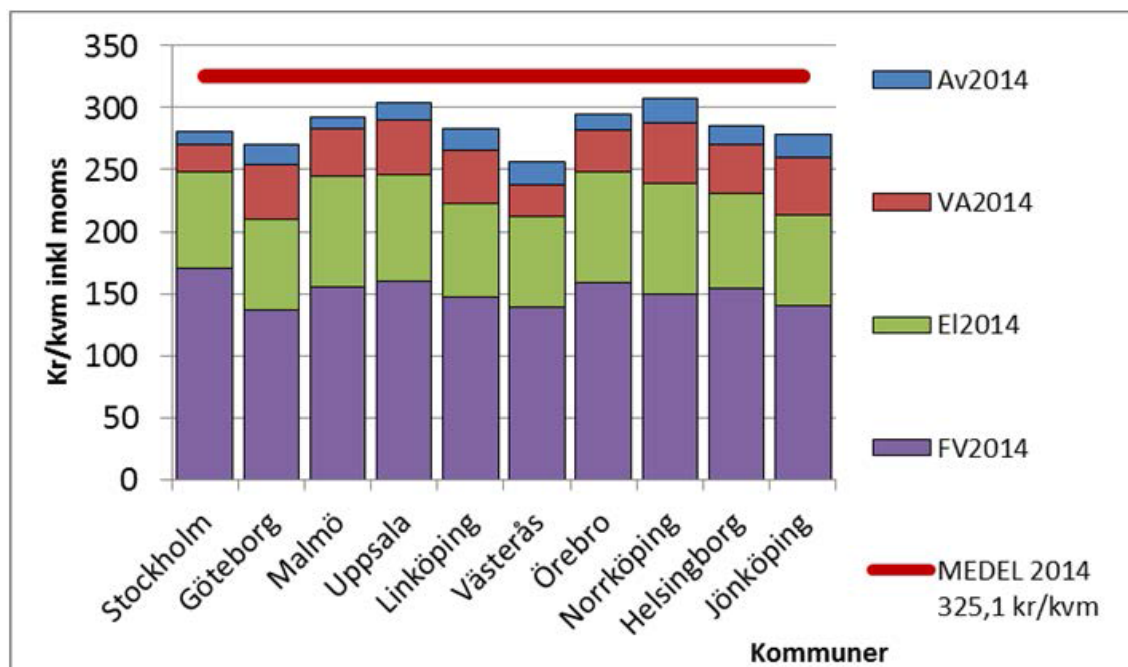
Nio av tio boende i flerbostadshus har högt förtroende för hur vattenförsörjningen sköts och drygt åtta av tio är nöjda med avfallshanteringen. De som har fastighetsnära hämtning är nöjdare. För boende i småhus visas resultaten i tabell nedan.

	Mål	2014	2013	2012	2011
Andel villaboende som är nöjda avfallshantering (%) 2)	90	82	87	81	
Andel villaboende som är nöjda med vatten och avlopp (%) 2)	90	89	87	87	
Nöjd kund index privatkunder elnät, elhandel, fjärrvärme 1)	e/t	e/t	71	73	66

1) Senaste mätningen från slutet av år 2013.

2) Kunder som är nöjda eller mycket nöjda

Nils Holgerssonundersökningen som visar den sammanlagda kostnadsutvecklingen för energi, avfall och va (flerbostadshus) visar att Göteborg har haft en lägre ökningstakt än andra större städer i Sverige de senaste tio åren.

Bilden, från Nils Holgerssonrapporten 2014, visar sammanställningen av totala kostnader (va, avfall, el och fjärrvärme) för landets tio största kommuner avseende flerbostadshus.

Pris är inte ett heltäckande mått på kommunens tjänster och inom va-branschen har man

nu tagit fram att Hållbarhetsindex. Göteborgs resultat är relativt gott på flera parametrar. Mer heltäckande jämförelser görs även på avfallssidan för att mäta verksamhetens effektivitet och då är bedömningen att Göteborg ligger väl till i förhållande till andra större kommuner.

Buller, luftkvalitet och grönt

I februari fastställde kommunfullmäktiga åtgärdsprogrammet mot buller och arbetet med åtgärder har nu kommit igång. Miljöförvaltningen har under året uppmärksammat ett flertal planerade bostäder ligger i områden med bullernivåer som överskrider riktvärdena i stadens bullerpolicy och/eller där luftkvaliteten är sådan att någon av miljökvalitetsnormerna överskrids. Förvaltningen pekar på att det saknas strategier för hur dessa frågor ska hanteras och att det är därför viktigt att arbetet med ny bullerpolicy blir klart men även att det är angeläget att arbeta med hur staden ska hantera luftfrågan i samband med en förtätning i centrala lägen. Park och natur konstaterar att på den park- och naturmark som förvaltningen redan ansvarar för ökar markanvändningen när staden förtätas och fler göteborgare ska använda ytorna. En ökad användning ställer krav på en högre skötsel och fler underhållsåtgärder.

Övriga frågor värda att uppmärksamma

Staden har sedan i våras en *kemikalieplan* som är en konkretisering av åtgärderna i miljöprogrammet. Ett kemikalieråd ska vara navet i det strategiska kemikaliearbetet. Arbetet har påbörjats genom att planen kommunicerats internt i staden och externt och miljöförvaltningen arbetar tillsammans med upphandlingsbolaget om innehållet i upphandlingar och avtal så att de följer kemikalieplanen.

Det finns stort fokus på *minskat läckage från nedlagda deponier*. Mest komplicerad är frågan om bortkoppling av lakvatten från spillvattennätet. Detta kräver lokala reningsanläggningar som innebär betydande investeringar för staden. På Brudaremsen kommer det under det kommande halvåret finnas en mindre pilotanläggning på plats för att testa reningstekniker. Utredning om lämpliga utsläppspunkter för det renade vattnet pågår. Dessutom har ett arbete med en hållbarhetsanalys i samverkan med Gryaab, Renova (Tagene) och Ale kommun (Sörmossen) påbörjats för att ta fram beslutsunderlag som belyser hygieniska, ekonomiska, sociokulturella och miljömässiga aspekter.

Det finns *utsläpp i Välenviken* och mätningar av sediment och fauna visar på mycket höga halter av metaller och flera organiska ämnen. Några fiskarter överskrider gränsvärdena för vissa ämnen och bör inte konsumeras för ofta. Dialog pågår nu med tillsynsmyndighet. Det behöver göras ytterligare undersökningar av Nässets mudderdeponi och på dagvatten som mynnar i viken då dessa är troliga utsläppskällor. Kontrollprogrammet för deponin behöver ses över eftersom det inte visat på föroreningsspredning tidigare.

Staden växer och det skapar behov av rätt kompetens, det finns en fortsatt svårighet att rekrytera inom vissa marknadsutsatta yrken. Kretslopp och vatten har ett fortsatt behov av kompetens och resurser, främst ingenjörer, för att klara framtida utmaningar med stora investeringsprojekt samt deltagande i stadens utvecklingsarbete kring klimatanpassning, resurshushållning och hållbarhet.

11 Näringsliv och turism

Göteborgs stad har en rad olika verksamheter som sorterar under rubriken näringsliv. Den gemensamma nämnare som finns mellan alla verksamheterna är att de bidrar till att skapa arbetstillfällen och utvecklar Göteborg som attraktiv stad. Stadens näringslivsinriktade bolag har stort fokus på turism, evenemang och logistik. Göteborg & Co, Got Event AB, Liseberg AB och Göteborgs hamn har viktiga uppgifter för att utveckla dessa branscher. Genom BRG skapas förutsättningar för hela näringslivet att utvecklas i regionen.

11.1 Resultat och slutsatser

Företagande och arbetstillfällen

Göteborgs stad har under de senaste åren jobbat intensivt med olika aktiviteter som syftar till att göra det enkelt och attraktivt att driva företag i Göteborg. Ett viktigt led i detta är att samtliga tillståndsgivande förvaltningar nu mäter kundnöjdheten löpande istället för vart annat år som gjorts tidigare. Det är i dagsläget oklart om de insatser som hittills genomförts är tillräckliga för att nå målet att Göteborgs företagsklimat ska rankas högst i bland landets storstadsregioner

Under 2013 startades det totalt i Göteborgsregionen 7 528 nya företag. Nya företag är en förutsättning för att regionen ska kunna utvecklas. För Göteborgs kommun har utvecklingen sett ut enligt följande:

År	2007	2008	2009	2010	2010	2011	2012	2013
Göteborg	3 928	3 727	3 865	4 428	4 588	4 865	4350	4588

Totalt antal startade företag i Göteborg årligen (Källa: tillväxtanalys):

Ett högt nyföretagande skapar goda förutsättningar för nya arbetstillfällen. Under 2013 startades det 12,2 nya företag per 1 000 invånare inom Göteborgsregionen (GR) vilket är en liten förbättring jämfört med året innan (11,8). Göteborgs kommun ligger i topp bland regionens kommuner avseende antal nystartade företag per 1 000 invånare. Däremot så ligger Göteborg en bit efter såväl Stockholm som Malmö, vilket framgår av tabellen nedan:

År	2007	2008	2009	2010	2010	2011	2012	2013
Göteborg	11,6	10,9	11,1	12,6	13,1	13,8	12,3	12,9
Stockholm	16,2	16,4	16	18	19	20,3	18,4	17,6
Malmö	11,8	11,3	13	13,9	14,5	15,3	13,9	14,2

Totalt antal startade företag per 1 000 invånare och år (Källa: tillväxtanalys)

Bristen på kontorslokaler och övriga verksamhetslokaler är stor i Göteborg. Det är framför allt mindre lokaler i storleksklassen 25-150 kvm som efterfrågas. BRG har utvecklat en lokaldatabas över lediga lokaler som möjliggör en överblick över fastighets- och lokalmarknaden i regionen. Databasen har ca 20 000 besökare/år.

Logistiknäringen

Göteborgs hamn har en särställning som hamn i Sverige och skapar därigenom förutsättningar för tillväxt och sysselsättning. Hamnens verksamhet genererar direkt och indirekt ca 22 000 arbetstillfällen inom regionen så hur verksamheten utvecklas har stor betydelse. Dessutom har närlokaliserad industri såsom Volvo Car Corporation och

Volvo Trucks stor fördel av att vara lokaliserade i hamnens närhet.

Containervolymerna har i år minskat med 5 procent under årets första nio månader. Hamnen reviderar därför ner sin helårsprognos till 840 000 TEU (tjugo fots container) jämfört med utfall 2013, 858 000 TEU. De minskade volymerna innebär att Göteborgs Hamn tappar marknadsandelar relativt övriga Svenska hamnar. Ro/ro volymerna utvecklas positivt och ökar med 3 procent. Prognosen för helåret är 540 000 enheter vilket innebär en oförändrad volym jämfört med föregående år. Hanterade nya bilar har ökat med 9 procent. Prognosen är 160 000 bilar vilket är i nivå med utfall 2013.

Besöksnäringen och stadens nöjesindustri

Rese- och turismindustrin är en viktig näring för regionen. Den inresande turismen genererade under 2013 en turistekonomisk omsättning på 14,3 miljarder och sysselsatte knappt 13 000 årsarbetare inom Västra Götaland. (Källa: *Västsvenska turistrådet*). Omsättningen fördelas enligt följande (miljarder kronor): logi 3,8 restaurang, 3,7 shopping 2,6 transporter 1,6 livsmedel 1,4 aktiviteter 1,2.

Antal gästnätter på hotell och vandrarhem är ett bra övergripande nyckeltal för näringen. Göteborg & Co uppger att destinationen har 22 år av obruten tillväxt och sedan år 2000 har antalet gästnätter fördubblats. Göteborg & Co bedömer att det finns en möjlighet att nå 4 miljoner gästnätter under 2014 vilket ska jämföras med 3,7 miljoner för föregående år.

För att locka besökare till regionen måste det samlade utbudet av nöjen och rekreation vara tillräckligt intressant för att konkurrera på marknaden. En ”masterplan” har tagits fram tillsammans med Västsvenska turistrådet och Visit Sweden för att utveckla marknadsföringen av Göteborg och Västsverige med målet att locka hit fler internationella besökare. Tillgänglighet via flyg är avgörande för att attrahera dessa besökare. Landvetter flygplats fortsätter att öka sina trafikvolymerna (+4% under perioden januari-oktober). Om trenden håller i sig innebär det omkring 5,2 miljoner resenärer för 2014. Under 2014 har 15 nya linjer öppnats och under 2015 tillkommer ytterligare minst fyra linjer (Källa *Swedavia*). Göteborg City Airport prognostiserar 865 000 resenärer under 2014 vilket innebär en svag ökning jämfört med föregående år.

I december i år öppnar Gothia Towers tredje torn vilket kommer att innebära ett rejält tillskott av hotellrum för staden och nya möjligheter för Svenska Mässan att utveckla sina integrerade koncept avseende möten, mässor och övernattnig.

Kryssningsresenärer är ett litet men intressant turistsegment som växer. Ett samarbete mellan Göteborg & Co och Göteborgs Hamn innebär för 2014 drygt 70 anlöp och 110 000 besökare.

Evenemang av internationell karaktär utvecklas och arrangeras i stadens regi eller genom externa intressenter. Dessa är viktiga inslag för att locka hit privatresenärer samt att stärka destinationens varumärke. Årets största idrottsevenemang är VM i innebandy som kommer att arrangeras i Göteborg i december. Årets största konsert (Håkan Hellström) ägde rum på Ullevi inför knappt 70 000 åskådare. Besökarrantalet för Ullevi når i år inte upp till budget då den så kallade "supermatchen" i fotboll samt bilevenemanget "monsterjam" inte genomfördes. Denna typ av evenemang skapar stora turistekonomiska flöden.

De stora årliga återkommande evenemangen såsom Gothia Cup och Way out West är fortsatt framgångsrika och skapar stora turistekonomiska flöden till regionen.

Liseberg har en viktig roll när det gäller att skapa turistekonomiska flöden. Verksamheten har i år ökat antalet besökare på sommarsäsongen med 11 procent till totalt 2,4 miljoner besökare. Den största delen av ökningen står Göteborgarna för.

Liseberg har i år lyckats attrahera en stor mängd ungdomar till följd av de senaste årens investeringar i nya attraktioner. Liseberg har som mål att nå 500 000 besökare under vintersäsongen vilket i så fall skulle innebära 2.9 miljoner besökare under året. Lisebergs attraktivitet på nationell och internationell nivå är viktigt för hotellnäringen då affärsresandet har en relativt låg beläggning under Lisebergs högsäsong.

Nöjesindustrin för regional konkurrenskraft

Göteborgs nöjesindustri har flera syften. Den har stor betydelse för att attrahera inresande besökare till staden. Men den har också ett viktigt syfte i att stärka regionens konkurrenskraft. För detta behövs dock ett gediget och högfrekvent utbud av nöjen för regionens invånare. Got Events verksamhet har en stor betydelse för detta ändamål. Under 2014 genomförs omkring 170 evenemang på Ullevi, Gamla Ullevi och Scandinavium med sammanlagt 1.2 miljoner besökare. Absoluta majoriteten av dessa evenemang riktar sig mot ett lokalt och regionalt publikt upptagningsområde. Allsvensk fotboll och elitseriehockey utgör grunden i utbudet. Det är viktigt att det hela tiden händer någonting i staden. Då uppfattas staden som spännande att bo i och lockar folk till att vilja bosätta sig här. Lisebergs utbud har i detta sammanhang stor betydelse för att attrahera barnfamiljer och skapa meningsfull sysselsättning för ungdomar.

Bolagsspecifika nyckeltal		
Got Event	2014	Förändring i procent
Antal årsarbetare – (prognos helår)	175	-7
Antal besökare arenor (prognos helår)	1 226 000	-4
Antal besökare Valhallabadet (prognos helår)	470 000	1
Göteborg o Company		
Antal årsarbetare – (prognos helår)	141	0
Antal gästnätter (GR)- (prognos helår)	4 miljoner	8
BRG		
Antal årsarbetare	79	-4
Nystartade företag/1000 inv (prognos helår)	12,2	3
Göteborgs Hamn		
Antal årsarbetare – (prognos helår)	127	2
Containervoly m TEU (prognos helår)	840 000	-2
Roro (prognos helår)	557 000	0
Hanterade bilar (prognos helår)	160 000	-2
Liseberg		
Antal årsarbetare – (prognos helår)	937	0
Antal besökare sommarsäsong	2 360 000	11

12 Övrig verksamhet

De kluster som ovan utgjort strukturen för rapportering av stadens kärnverksamheter samlar inte stadens alla bolag och förvaltningar. Flera av dessa verksamheter har, helt eller till del, ett uppdrag som innebär att bistå stadens övriga nämnder och bolag med service inom olika områden. Nämnden för konsument- och medborgarservice har ett uppdrag att stödja förvaltningar och bolag i staden, men huvudfokus är att ge service till medborgarna. Eftersom nämnden bildades så sent som år 2013 är det av särskilt intresse att följa utvecklingen av hur verksamheten utvecklats enligt mål och uppdrag.

Nämnden ansvarar för samordnad service till medborgarna genom kontaktcenter (telefon och webb), samordnad utveckling av e-tjänster, bedriva konsumentpolitisk verksamhet inom kommunen, samordna kommunens konsumentverksamhet, erbjuda energirådgivning samt ansvara för kommunens skyldigheter enligt skuldsaneringslagen. Genom avtal svarar konsument- och medborgarservice även för konsumentrådgivning till vissa kranskommuner.

12.1 Resultat och slutsatser

Nedan redogörs kortfattat kring två delar av nämndens verksamhet - samordnad service till medborgarna genom kontaktcenter (telefon och webb) och utvecklingen av e-tjänster.

Kontaktcenter

Kontaktcenter ger svar direkt till medborgarna antingen i en särskild svarsgrupp med specialistkunskaper eller av servicevägledare. Även webbenheten ingår i kontaktcenter.

Kontaktcenter mäter kundnöjdheten varje månad. Uppmätt kundnöjdhet var efter två mät månader under hösten i snitt 4,14 på en femgradig skala men kötiden har tyvärr ökat och andel samtal som besvarats inom 60 sekunder är 63 procent vilket är under målvärdet 80 procent. Andel besvarade samtal (av alla) ligger strax under målvärdet 90 procent. Under året har kontaktcenter börjat kvalitetssäkra rutiner och processer för de särskilda svarsgrupperna. För att kunna ge god service till medborgarna läggs mycket tid på olika former av kunskapsinhämtning och informationsspridning till förvaltningar och bolag.

Service och e-tjänster

Under året har 15 nya e-tjänster lanserats, tolv är under utveckling och sju är i tidig utvecklingsfas. Dessutom har ändringar och förbättringar gjorts på befintliga tjänster. Fokus ligger på att få igång stadsdelsområdets e-tjänster. Detta sker bland annat genom att samverka med tjänsteansvariga inom välfärdssystem i kravställning mot leverantörerna för att de ska öppna upp sina system. Nämnden bereder också underlag för enklare tjänster i syfte att öka utvecklingstakten, men av nämndens rapportering framgår att det är svårt att få stadsdelarna att lägga resurser på dessa enklare e-tjänstprojekt. Därför genomför nämnden presentationer för verksamhetsutvecklare och utvecklingsledare för att öka förståelsen för nytta med e-tjänster och vilket stöd man kan få.

Inför 2015 planerar nämnden att förstärka verksamheten för att kunna möta en högre takt i e-tjänstutvecklingen, en ökad samverkan med tjänsteansvariga på intraservice och samverkan i utveckling av e-samhället.

13 Övriga frågor utifrån uppsiktsplikt

13.1 Medel ur utvecklingsfonden till de mest utsatta skolorna

Kommunstyrelsen beslutade i mars 2013 att avsätta 29,2 miljoner av de 70 miljoner kronor som fullmäktige beslutat ska användas för de mest utsatta skolorna. Under 2014 fortsatte satsningen med samma tilldelning av medel till elva skolor, som under 2013. Kännetecknande för de utvalda elva skolorna var låga kunskapsresultat, hög andel med utländsk bakgrund samt i de flesta fall hög andel nyanlända elever. Ledande princip i tilldelningen av medel var att rektor skulle ha full kontroll över hur medlen skulle disponeras för att få så väl lokalt anpassad och effektiv användning som möjligt. Skolans självständiga användning av medel skedde i kombination med mycket tät uppföljning och utförlig utvärdering från skolorna till Stadsdelsnämnd och Kommunstyrelse. Förutom att höja skolornas kunskapsresultat var syftet också att skapa arbetsformer med de involverade skolorna som främjar erfarenhetsutbyte och kunskapspridning av metoder och arbetssätt i staden. Under perioden som satsningarna pågått, har Stadsledningskontoret och Center för skolutveckling sammankallat till månadsvisa träffar med skolornas rektorer och områdeschefer för att föra dialog och utbyta erfarenheter.

Andel Godkänt i alla ämnen åk 9 elva skolor				
	Ht 2012	Vt 2013	Ht 2013	Vt 2014
Gårdstensskolan	33,3	20,6	39,3	45,5
Lövgårdesskolan 4-9	46	34,4	21	39,4
Nytorpsskolan 4-9	37,8	40,8	41,9	48,4
Vättleskolan 4-9	39,3	35	18,2	25,4
Bergsjöskolan 7-9	22,1	18,2	31,2	34,2
Sandeklevsskolan 7-9	32,9	32,4	19,7	30,0
Utmarksskolan	41,5	45,7	35,2	48,6
Tynneredsskolan	55,3	54,8	56,8	65,8
Svartedalskolan/Jätttestenssko	33,3	43,1	66,7	66,7
Ryaskolan F-9	27,3	21,4	19,6	29,4
Sjumilaskolan F-9	18,4	20,5	31,7	39,1
Totalt Göteborg	61,5	65,4	62	68,3

Mellan år 2013 och 2014 har sju skolor ökat fem procentenheter eller mer för andelen elever med Godkänt i alla ämnen, tre skolor har oförändrad andel och en skola har minskat andelen elever med Godkänt i alla ämnen. Andelen pojkar med Godkänt i alla ämnen har ökat på samtliga skolor utom en där andelen är oförändrad. Andelen flickor med Godkänt i alla ämnen ökade på fem skolor, minskade på två och var oförändrad på fyra skolor.

Det är gott om goda exempel från de elva skolorna som lämpar sig väl för kunskapspridning till hela Göteborg. Stadsledningskontoret vill särskilt lyfta fram framgångarna med språkutvecklande arbetssätt och det fokus på närvaroarbete de elva skolorna har haft under perioden. Närvaroarbetet genomförs och kan genomföras på olika sätt men det viktigaste budskapet är vikten av skolans förhållningssätt; vi tolererar inte frånvaro.

Sambandet mellan omsättning av elever och betygsresultat är mycket tydligt på de elva skolorna. De två skolor som har lägre elevomsättning, Tynneredskolan och Jätttestensskolan, har också högre betygsresultat medan övriga nio skolor har hög elevomsättning och låga betygsresultat (se även avsnittet om elevomsättning under Grundskolan). I hanteringen av stor elevomsättning är det viktigt med en effektiv skolorganisation som klarar de extra påfrestningar som exempelvis nyanlända elever innebär. Det har under en längre tid pågått ett samarbete och dialog mellan de elva skolorna tillsammans med Center för Skolutveckling om byggandet av en lärande organisation. En tänkbar framtida inspirationskälla är SKL:s PRIO-projekt (Planering, Resultat, Initiativ och Organisation). PRIO-projektet har som övergripande mål att varaktigt höja kunskapsresultaten i den svenska skolan. Fokus ligger på att utveckla skolans interna processer och arbetssätt för att skapa en mer lärande organisation. Det handlar framförallt om två saker:

- Att stärka det kollegiala samarbetet, framförallt mellan lärare
- Att utveckla arbetssätt så att skolläningen styr skolans resurser dit de gör störst nytta.

Projektet har under vårterminen 2012 genomförts på två pilotskolor i Stockholms stad. Störst fokus låg på att hitta former för möteseffektivitet, gemensam undervisningsplanering och coachning mellan lärare. SKL:s långsiktiga mål är att sprida erfarenheterna från projektet till alla kommuner.

13.2 Mottagning av nyanlända

Lägesbild och prognos för flyktingmottagandet 2014 och framåt

Antalet människor som är på flykt har inte varit så högt sedan andra världskriget. De främsta orsakerna är det pågående kriget i Syrien och den upptrappade konfliktsituationen i Irak. Många söker därför skydd i Europa och i Sverige. Den aktuella situationen ställer krav på beredskap, planering och ansvarstagande för att ge dem som flyr ett bra mottagande i Sverige. Som många andra kommuner har Göteborg att vänta ett omfattande flyktingmottagande i år och de kommande åren.

Till och med september har 2 100 nyanlända mottagits, varav 845 barn och unga i åldern 0-20 år. Merparten av barnen är i grundskoleåldern. Prognosen för 2014 är ca 3 000 nyanlända jämfört med 2 000 mottagna under 2013. För 2015 förväntas ca 3 400 bli mottagna i Göteborg, baserat på länstalet för Västra Götalands län. För perioden 2016 till 2018 finns inga länstal framtagna men Migrationsverkets preliminära prognos är ett kommunmottagande mellan 60 – 85 000 per år i landet de aktuella åren. Den nationella prognosen 2016 och framåt indikerar ett mottagande på minst samma nivå som 2014/2015.

För närvarande är det långa ledtider från att nyanlända som beviljats uppehållstillstånd och bor i Migrationsverkets anläggningsboende till att de blir mottagna i en kommun. Fördröjningar i mottagandesystemet innebär att ett ökat antal nyanlända ordnar boende på egen hand.

Under januari-september har ca 330 personer från annan kommun alternativt anläggningsboende bosatt sig i Göteborg, jämfört med 127 samma period 2013. Att öka mottagningskapaciteten hos kommuner och samtidigt utjämna mottagandet mellan kommuner är centralt för mottagningssystemet i landet.

Av totala antalet mottagna t o m september är 340 ensamkommande barn. Prognosen

beträffande ensamkommande barn 2014 är ca 400 och 2015 mellan 400 – 500 ensamkommande barn. Det är mer än en fördubbling jämfört med 2012/2013.

Arbetsförmedlingen nämner i sin uppföljning av etableringsuppdraget till regeringen att prognosen för arbetsmarknaden visar att efterfrågan på arbetskraft fortsätter att öka, men att utrymmet för att höja deltagandet i arbetskraften bland inrikes födda är begränsat. Utrikes födda utgör ett nödvändigt tillskott på arbetsmarknaden för att Sverige ska klara sin framtida försörjning. Det ökade antalet deltagare i etableringsuppdraget är en bidragande anledning till att arbetskraftsutbudet ökat under de senaste åren. I september 2014 omfattades totalt 38 873 personer av etableringsuppdraget.

Mottagande av nyanlända

SDN Angered, Östra Göteborg och Västra Hisingen har över lång tid varit de stadsdelar som svarat för största delen av stadens mottagande av nyanlända. En jämförelse mellan januari – september 2013 och 2014 visar fortsatt dominans i de tre angivna stadsdelarna, samtidigt som en liten ökning skett till centrum och västerstadsdelar. Ökningen är en effekt av att fler nyanlända ordnar eget boende hos närstående eller annan bekant i dessa stadsdelar, samt att centrum/västerstadsdelarna mottagit fler ensamkommande barn än tidigare. Det senare är resultat av att staden har en rutin som innebär ansvaret följer en särskild turordning med undantag av SDF Angered, Östra Göteborg och Västra Hisingen. De tre sistnämnda SDN har till största delen mottagande av ensamkommande barn med anknytning i Göteborg. Det behövs ett gemensamt angreppssätt i staden för att åstadkomma jämnare balans mellan stadens olika delar i mottagande av nyanlända.

Mottagande av nyanlända i procent per stadsdel jan-sept 2014 och 2013

Stadsdelar	2014 jan-sept	2013 jan-sept
Angered	31	28
Ö Göteborg	23	27
Centrum	2	1
Majorna-Linné	3	2
Örgryte-Härlanda	5	2
A-F-H	5	5
V Göteborg	7	5
V Hisingen	13	17
N Hisingen	5	7
Lundby	4	4
Uppgift om SDF saknas	2	1
Totalt	100	100

En stor andel av de nyanlända har osäkra boendeförhållanden, vilket ökat under året. Majoriteten är inneboende vilket i de allra flesta fall innebär trångboddhet. Barnfamiljernas behov av stadigvarande boendelösningar är större än ensamhushållens, enligt social resursnämnds bedömning. När möjligheten till inneboende brister har ofta den tidsgräns om sex månader passerat och som är den tidsgräns för att den nyanlända ska kunna få hjälp med bosättning i annan kommun av arbetsförmedlingen. Det medför

ofta akuta boendeplaceringar som tenderar att bli långvariga. Social resursnämnd rapporterar även att i några enstaka fall har enskilda personer och familjer kunnat flytta till annan ort genom arbetsförmedlingen eller till annan kommun inom ramen för kommunsamarbetet inom Göteborgsregionen.

Boendesituation för nyanlända inskrivna vid etableringsenheten september 2014

Boendeform	Antal ärenden*
Hyseslägenhet 1:a handskontrakt	49
Hyseslägenhet 2:a handskontrakt	65
Hyseslägenhet icke godkänt 2:a handskontrakt	72
Inneboende	378
Kommunalt kontrakt	7
Hotell, vandrarhem, ej upphandlat boende	5
Jourboende genom social resursförvaltning	3
Totalt	579

Omfattar både ensamhushåll som flerfamiljshushåll

Arbetsförmedlingen har det samordnande ansvaret för att tillsammans med kommunen och den nyanlände upprätta en etableringsplan som innehåller svenskundervisning, samhällsorientering, praktik och andra arbetsförberedande åtgärder och individuellt anpassade aktiviteter som syftar till att stödja personernas etablering och möjlighet att bli självförsörjande.

Arbetsförmedlingen redovisar i sin uppföljning av etableringsuppdraget att andelen personer som deltar i arbetsförberedande aktiviteter och arbetsmarknadspolitiska program, samhällsorientering och svenska för invandrare har minskat marginellt. Arbetsförmedlingen ser stora utmaningar i att fortsatt kunna erbjuda kvalitativa etableringsinsatser till personer i etableringsuppdraget om inte förvaltningsanslagen till myndigheten ökar.

Trots att Arbetsförmedlingens förutsättningar att matcha personer mot arbete har försämrats har andelen som arbetar under tiden med etableringsplan ökat till 14 procent jämfört med tolv procent 2013. Ökningen kan vara en effekt av att arbetsmarknadsutsiktarna förbättrats för utomeuropeiskt födda. Färre kvinnor än män deltar i en arbetsmarknadsutbildning, förberedande utbildning och arbetspraktik. Kvinnor arbetar också i mindre utsträckning efter avslutad etableringsplan. Att säkerställa att både kvinnor och män får tillgång till kvalitativa insatser är mot denna bakgrund ett arbete som måste prioriteras av såväl arbetsförmedlingen som kommunen inom etableringsuppdraget.

Det är 4 495 personer som har lämnat etableringsuppdraget under 2014 och passerat 90 dagar efter att etableringsplanen avslutades. Av dessa arbetade eller studerade 26 procent dag 90. Andelen är oförändrad jämfört med de som lämnade

etableringsuppdraget under 2013. Vid detta rapporteringstillfälle finns inte uppgifter för att göra jämförelser av utvecklingen på nationell nivå och utvecklingen i Göteborg.

Omkring 1 400 nyanlända som omfattas av etableringsuppdraget studerar SFI i Göteborg för närvarande. Det utgör ca 18 procent av totala antalet sfi-studerande. Med syftet att bättre anpassa studierna till individens behov och stärka personernas möjligheter till arbete driver arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden (NAV) olika utvecklingsinsatser. I samverkan med Förvaltnings AB Framtiden och Storhotellen i Göteborg har en 12 veckor utbildning för personer med erfarenhet från hotell- och restaurangnäring i kombination med SFI genomförts. Utbildningens resultat är att 90 procent av deltagarna fått arbete och 70 procent fick betyg i svenska. Nu utvecklas motsvarande utbildningskoncept inom handel. Riktade utbildningsinsatser genomförs till personer med kort eller ingen utbildningsbakgrund med syftet att förtydliga personernas utbildnings- och yrkesmål och främja personernas anställningsbarhet. Hittills har kurser med inriktning mot städ, truck, vård, barn/fritid samt café genomförts och 20 procent har fått arbete under hösten.

Samhällsorientering är en del av etableringsinsatserna för nyanlända vuxna och verksamheten ser ett ökat deltagande under året. Det finns också stort intresse hos nyanlända att genom social resursnämnds verksamhet få kontakt med en flyktingguide. Samhällsorienteringen har uppmärksammat ser ett ökat behov av individuellt stöd som komplement till den generella information som ges av samhällsorienteringen. Social resursnämnd har därför utvecklat en funktion som erbjuder nyanlända praktiskt introduktionsstöd i olika frågor och hjälp i myndighetskontakter.

I samverkan med föreningar som möter nyanlända erbjuder samhällsorienteringen utbildning till föreningaktiva för att utveckla medlemmarnas kompetens och kunskaper när det gäller samhällsinformation till dem som är nyanlända i Sverige. Insatserna är mycket uppskattade av föreningar som deltagit i kursaktiviteter.

Beträffande förskola/skola har 665 barn i åldern 0-16 år mottagits t o m september, varav 156 barn är i åldern 0-5 år. Jämfört med samma period 2013 har inte någon markant ökning skett, däremot har ökning av mottagandet skett under senare delen av hösten, men där uppgifter saknas vid rapporteringstillfället. Därutöver tillkommer asylsökande barn. Hur stort antalet är per SDN kan inte anges. Allmänt är att ca 2 000 asylsökande bor i Göteborgsområdet, främst i Göteborg. Flest bor i nordöstra Göteborg och Västra Hisingen, men även i andra stadsdelar. Uppskattningsvis uppgår antalet asylsökande barn/unga i åldern 0-20 år till ca 350 av totala antalet asylsökande i Göteborg.

SDN Angered, Östra Göteborg och Västra Hisingen anger att behovet av skollokaler har ökat.

För närvarande är det många nyanlända gymnasieungdomar som kommit vilket betyder flera veckors väntan för att börja i språkintrouktion

Alla SDN har en mottagningsfunktion för nyanlända barn/unga, men organiseringen ser olika ut i stadsdelarna. Av rapporteringen framgår att det inom sektor utbildning pågår ett omfattande utvecklingsarbete för förbättrat mottagande av nyanlända barn/unga i förskola/skola. Bland annat har sektorsövergripande samarbete mellan skola, individ- och familjeomsorg och kultur/fritid stärkts i flera stadsdelar och metodutveckling pågår för att utveckla kontakt och dialog med vårdnadshavare.

SDN och utbildningsförvaltningens utvecklingsarbete stöds av Centrum för skolutveckling i form av riktade utbildningsinsatser och handledning t ex när det gäller kartläggning, språkstödande undervisning och studiehjälpling på modersmålet. Metodutveckling

pågår för utveckling av mottagande av nyanlända inom förskolan. De nyligen antagna riktlinjerna är utgör ett stöd och ger förutsättningarna för verksamheterna i att öka likvärdigheten i mottagandet av nyanlända barn och unga i förskola/skola.

Under 2015 förväntas 400–500 ensamkommande barn mottas i Göteborg. Behovet av ytterligare platser i stadens särskilda boende och som social resursnämnd svarar för uppgår till drygt 100 asylplatser och 230 platser för ensamkommande barn med uppehållstillstånd. Därutöver tillkommer behov av boende/platser i SDN för omkring 200 ensamkommande barn med anknytning i Göteborg.

Stadens förvaltningar arbetar gemensamt med framtagande av fler platser för att möta behovet. Arbetet samordnas av fastighetskontoret. Strategin är platser/boenden i såväl kommunal regi som genom upphandling av boendeplatser och samverkan med frivilligsektorn.

Utöver ensamkommande barn som mottas i Göteborg har t o m oktober ca 160 ensamkommande barn tillfälligt placerats i Göteborg i väntan på anvisning till annan kommun. Under hösten har staden tecknat en överenskommelse med Migrationsverket om ett tillfälligt boende för ensamkommande barn vilket är under planering och som social resursnämnd svarar för. Statlig ersättning täcker kommunens kostnader.

Strategiska frågor

Stadens strategiska utmaningar i mottagandet av nyanlända och där samordning och nära samverkan är viktiga förutsättningar är särskilt:

- Spridning av mottagandet i staden.
- Boendefrågor, utifrån stadens strategi för bostadsförsörjning beträffande nyanlända
- Utveckling och bättre individanpassning av etableringsinsatser för nyanlända vuxna.
- Planering för nyanlända barns skolgång. – stort tryck i några stadsdelar.
- Boende och myndighetsutövning beträffande ensamkommande barn

Med anledning av ovanstående har stadsdirektören tillsatt en central ledningsgrupp med direktörer/förvaltningschefer för förvaltningar och bolag. Gruppen som leds av stadsledningskontoret har uppdraget att vidta åtgärder som leder till att mottagandet av nyanlända i Göteborg kvalitetssäkras och effektiviseras. Det innebär bl a att ta fram en gemensam målbild, skapa samsyn och handlingsberedskap hos berörda förvaltningar och bolag, samt ta fram en långsiktig strategi för stadens mottagande av nyanlända.

13.3 Skolfam/Skolprev

SkolFam och SkolPrev är två metoder för att stärka barn och ungas möjlighet till att nå kunskapsmålen i skolan och därmed få möjlighet att nå bättre framtidsutsikter. Båda metoderna syftar till att utjämna livsvillkoren för barn från utsatta miljöer genom att rikta sektorsövergripande specialinsatser till att utveckla skolresultaten för det enskilda barnet. Det innebär att dessa barn får sina rättigheter tillgodosedda och att de inte bli diskriminerade på grund av att de kommer från familjer med svåra situationer (Barnkonventionen, art. 2). Arbetssättet innefattar även dessa barns rätt till utveckling och utbildning (Barnkonventionen, art 6, 28) och bekräftas av forskning som visar att utbildning är en av de mest kraftfulla skyddsfaktorerna för barn och unga som lever i

social utsatthet. Skolprestationen är också, till skillnad från många andra omständigheter, en faktor som går att påverka.

Det som skiljer metoderna åt är att SkolPrev är utvecklat i Göteborg och vänder sig till barn i familjer med långvarigt försörjningsstöd. SkolFam är evidensbaserad och vänder sig till familjehemsplacerade barn. SkolFam har ett starkt nationellt stöd genom Allmänna Barnhuset.

SkolPrev riktar skolstödande insatser för barn i familjer med långvarigt försörjningsstöd. Stadsdelsförvaltningarna Centrum, Norra Hisingen och Västra Hisingen arbetar med SkolPrev. 27 barn omfattas av insatsen.

SkolFam startar när barnet är mellan 7-12 år och avslutas när barnet går ur grundskolan. Den teoretiska basen för SkolFam har ett tydligt barnperspektiv där arbetssättet leder till ökade möjligheter för familjehemsplacerade barn att lyckas med sin utbildning.

I Göteborgs stad finns nio SkolFamteam och 228 barn omfattas av teamens arbete. Genom de kartläggningar som hittills gjorts rapporterar förvaltningarna att personalen uppmärksammat behov hos barnen som annars inte skulle uppmärksammas och som har kunnat tillgodoses för att skapa en positiv utveckling både i skolan och i familjehemmet. Antalet familjehemsplacerade barn som kan ingå i målgruppen är fler än vad antalet team hinner arbeta med.

De svårigheter som stadsdelsförvaltningarna anger i sin rapportering är att få personalen i teamen att tolka och definiera metoden på samma sätt och att få alla professionella samlade till gemensamma möten. Det finns ingen samordnare anställd för att stötta teamen utan det görs på eget initiativ av en tjänsteperson i Angered. Här föreligger en risk för brister i uppföljning och resultat av modellen.

Göteborg är en viktig part i det nationella utvecklingsarbetet för SkolFam som drivs av Allmänna Barnhuset då antalet barn som deltar i Göteborg utgör en tredjedel av samtliga barn. Det är en fördel för Göteborgs stad att få del av det nationella utvecklingsstödet och kontakter med andra kommuner genom SkolFam. SkolFam beräknas visa resultat 2015/2016.

13.4 Ej verkställda beslut enligt SoL eller LSS och särskilda avgifter med anledning av detta

Enligt Socialtjänstlagen (SoL) 4 kap §1 och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 9 är staden skyldig att anmäla alla gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Samtliga stadsdelsnämnder ska en gång i kvartalet även lämna rapport till kommunfullmäktige.

Tabellen nedan avser kvartal 3 2014.

Lag	LSS FH	SoL FH	SoL IFO	SoL ÄO	Summa	Kvinnor	Män
Angered	20	1	0	7	28	17	11
Östra Göteborg	30	3	5	0	38	15	23
Örgryte-Härlanda	15	6	0	14	35	20	15
Centrum	8	3	5	8	24	13	11
Majorna-Linné	29	3	0	9	41	17	24
Askim-	12	7	0	28	47	29	18

Lag	LSS FH	SoL FH	SoL IFO	SoL ÄO	Summa	Kvinnor	Män
Frölunda-Högsbo							
Västra Göteborg	16	4	1	5	26 *	8	18
Västra Hisingen	13	1	5	3	22	12	10
Lundby	6	0	0	5	11	5	6
Norra Hisingen	4	2	1	5	12	8	4
Summa	153	30	17	84	284	144	140

* 7 beslut avser s k förhandsbesked för personer från annan kommun

Det totala antalet ej verkställda beslut för tredje kvartalet 2014 har ökat sedan föregående kvartal, från 254 till 284 gynnande ej verkställda beslut. Typ av insatsbeslut som inte verkställts enligt nedanstående:

- 236 beslut om bostäder med särskilt stöd eller särskild boendeform
- 24 beslut om kontaktperson/kontaktfamilj
- 11 beslut om daglig verksamhet
- 5 beslut om övrigt bistånd
- 3 beslut om korttidsvistelse
- 2 beslut om avlösning
- 1 beslut om boendestöd
- 1 beslut om familjehem
- 1 beslut om ledsagarservice

Drygt 80 procent av de beslut som ej är verkställda avser bostäder med särskilt stöd eller särskild boendeform. Inom äldreomsorgen fanns 84 personer som inte fått sina beslut gällande särskilt boende verkställda inom tre månader från beslutsdatum. Ökningen har framför allt skett i SDN Askim-Frölunda-Högsbo och SDN Örgryte-Härlanda. 54 personer har tackat nej till erbjudanden och 7 personer har fått boende men efter längre tid än tre månader.

Inom funktionshinderområdet fanns 135 personer med beslut om bostad med särskild service. Detta är en ökning med 15 personer jämfört med kvartalet innan. 26 personer har fått erbjudande om bostad men tackat nej och 22 personer har fått lägenhet men efter längre tid än tre månader. Flertalet nämnder påtalar bristen på bostäder med särskild service som ett problem och stadsdelarna får istället stora kostnader för korttidsplatser i avvaktan på lämpliga bostäder.

Fördelning över staden

Fördelningen när det gäller ej verkställda beslut är ojämn över staden. SDN Askim-Frölunda-Högsbo är den stadsdel som har störst antal ej verkställda beslut och antalet har öka kraftigt sedan föregående rapporteringstillfälle, främst avseende beslut om äldreboende. SDN Majorna-Linné har näst flest gynnande ej verkställda beslut men här har antalet minskat något sedan föregående kvartal och minskningen har skett inom äldreomsorgen. SDN Östra Göteborg har också ett stort antal ej verkställda gynnande beslut huvudsakligen inom funktionshinderverksamheten. SDN Västra Göteborg är resursnämnd för personer som vill flytta till Göteborg, s k förhandsbesked.

Könsfördelningen är mycket jämn, knappt 50 procent män och drygt 50 procent kvinnor.

Särskilda avgifter

Om Inspektionen för vård och omsorg (IVO) bedömer att insatsen inte verkstälts inom skälig tid har de en skyldighet att ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av särskild avgift. SDN Centrum rapporterar att fyra beslut anmälts till förvaltningsrätten av IVO, SDN Majorna-Linné rapporterar att de tilldömts särskilda avgifter i två ärenden, SDN Örgryte-Härlanda i ett fall och SDN Norra Hisingen rapporterar om ett ärende där särskild avgift utdömts och att IVO begärt utdömmande av särskild avgift i ytterligare tre ärenden.

13.5 Anmälningar enligt Lex Maria eller Lex Sara

Stadsledningskontoret har i uppdrag att sammanställa uppgifter om anmälningar enligt Lex Maria och Lex Sarah från stadsdelsnämnderna, social resursnämnd samt även anmälningar från enskilda och externa utförare av socialtjänst och hälso- och sjukvård på stadens uppdrag.

Lex Maria avser rapportering av händelser där patient drabbats av allvarlig skada eller utsatts för risker i hälso- och sjukvården och ska anmälas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Lex Sarah omfattar all verksamhet inom socialtjänsten, inklusive LSS-verksamhet, och är en del av det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 kap. 3§ SoL och 6§ i LSS och ska anmälas till IVO.

Rapporteringen sker kvartalsvis och avser i denna rapportering tredje kvartalet 2014.

	Äldreomsorg	IFO/Funktionshinder	Annan verksamhet	Totalt
Lex Maria	1	0	0	1
Lex Sarah	3	3	0	6
Totalt	4	3	0	7

Vidtagna åtgärder efter händelser som lett till Lex Mariaanmälningar

- Revidering av gemensam utbildning inför läkemedelshantering
- Tydliggjort enhetschefens ansvar för patientsäkerhet

Lex Mariaanmälan avser egen verksamhet. Antalet har minskat jämfört med kvartalet innan.

Vidtagna åtgärder efter händelser som lett till Lex Sarahanmälningar

- Genomgång av hur alla sängar på äldreboendena i stadsdelen är placerade
- Arbete för att ta fram ett enhetligt förhållningssätt och en rutin för hur nattpersonal besvarar larm
- Avslutande av anställning för vikarie
- Förändrad introduktion av timavlönade
- Arbetsrättsliga åtgärder och byte av tjänst
- Ser över rutiner och ansvar kopplat till kommunikation med färdtjänst/taxirörelse
- Se över metoder för att följa upp och granska dokumentation och formalia för en rättssäker ärendehantering

Alla Lex Sarah-anmälningar avser kommunens egen verksamhet. Antalet har ökat jämfört med kvartalet innan.